

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
за 2025 рік

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ.....	15
ПІДРОЗДІЛ 1. Оподаткування.....	15
Глава 1. Міжнародне оподаткування.....	15
1.1. Про застосування зниженої ставки податку на доходи нерезидента.....	15
1.2. Про визначення постійного представництва іноземної компанії в Україні.....	15
1.3. Про дійсність договору позики з нерезидентом та можливість підтвердження реальності господарських операцій поза межами податкової перевірки.....	15
1.4. Про застосування методу порівняльної неконтрольованої ціни.....	16
1.5. Про бенефіціарного (фактичного) отримувача доходу у вигляді процентів за кредитними договорами та договорами позики для застосування зменшеної ставки оподаткування податком на репатріацію доходів нерезидентів.....	16
1.6. Про оподаткування доходів нерезидентів у разі виплати дивідендів нерезиденту, який не є бенефіціарним власником доходу.....	16
Глава 2. Порядок оподаткування доходу.....	17
1. Оподатковуваний дохід.....	17
1.1. Про правові наслідки зміни ставки орендної плати без внесення змін до договору оренди.....	17
1.2. Про облік роялті та витрат на рекламні ролики.....	17
1.3. Про правомірність податкової вимоги, сформованої на підставі самостійно задекларованого та несплаченого податкового зобов'язання в умовах воєнного стану.....	17
1.4. Про критерії класифікації алкогольної продукції для цілей акцизного оподаткування.....	18
1.5. Про нарахування податкового боргу платникові рентної плати за користування надрами для видобування природного газу у випадку, коли спеціальний дозвіл був зупинений.....	18
1.6. Про правомірність обліку обладнання сонячної електростанції на субрахунок 104 та право на прискорену амортизацію такого обладнання.....	18
1.7. Про податкові наслідки включення до витрат повної вартості основних засобів без нарахування амортизації фізичною особою – підприємцем.....	19
1.8. Про включення до складу витрат вартості послуг з передання та розподілу електроенергії, оплачених постачальником електроенергії операторам систем.....	19

2. Єдиний соціальний внесок.....	19
2.1. Про нарахування єдиного соціального внеску на харчування працівників з інвалідністю	19
2.2. Про строк для подання заяви щодо списання недоїмки з єдиного внеску	20
3.1. Про анулювання реєстрації платника податку на додану вартість	20
3.2. Про оприбуткування податком на додану вартість під час продажу активів	20
3.3. Про поновлення реєстрації платника податку на додану вартість після скасування анулювання.....	20
3.4. Про застосування пільгової ставки податку на додану вартість у розмірі 7 % під час імпорту марлевої тканини для медичних цілей	21
3.5. Про межі податкових обмежень щодо відшкодування податку на додану вартість у разі застосування санкцій до акціонерів платника на підставі Закону України «Про санкції».....	21
3.6. Про відсутність права в постачальника зменшити податкові зобов'язання в разі втрати покупцем статусу платника податку на додану вартість	21
3.7. Про правомірність формування кредиту з податку на додану вартість з урахуванням витрат попереднього періоду на вирощування сільськогосподарської продукції, зібраної в наступному календарному році.....	22
3.8. Про відсутність обов'язку нараховувати податок на додану вартість платником єдиного податку третьої групи зі ставкою 5 % без його реєстрації як платника податку на додану вартість	23
4. Єдиний податок.....	23
4.1. Про анулювання реєстрації платника єдиного податку та вимоги до процедури перевірки й оформлення актів.....	23
4.2. Про врахування доходу за ставкою 2 % при переході на іншу групу єдиного податку після 01 серпня 2023 року та анулювання реєстрації фізичної особи – підприємця як платника єдиного податку	23
4.3. Про відмову в реєстрації платником єдиного податку з огляду на наявність податкового боргу	24
4.4. Про збереження статусу платника єдиного податку четвертої групи сільгоспвиробником у разі наявності форс-мажору.....	24
5. Податкові пільги	25
5.1. Про дискреційні повноваження органів військової адміністрації у разі надання податкових пільг	25

5.2. Про податкові пільги на землю в умовах воєнного стану	25
6. Податкові зобов'язання щодо земельних ділянок	26
6.1. Про нарахування мінімального податкового зобов'язання за земельні ділянки без нормативної грошової оцінки та значення державної реєстрації речових прав у податкових відносинах	26
6.2. Про відсутність обов'язку зі сплати орендної плати за земельну ділянку в разі відсутності чинного договору оренди	26
6.3. Про застосування ставки земельного податку до лісових земель, які за цільовим призначенням належать до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення	27
6.4. Про звільнення від нарахування та сплати мінімального податкового зобов'язання за земельні ділянки, визначені як засмічені вибухонебезпечними предметами	27
7. Податкові зобов'язання щодо нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки. 28	
7.1. Про визнання непридатною для проживання житлової нерухомості як підставу для звільнення від сплати податку на нерухоме майно	28
7.2. Про нарахування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, на площу загорожі та асфальтованого майданчика, включених до складу комплексу нежитлових будівель, зареєстрованого за єдиним реєстраційним номером у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно	28
7.3. Про звільнення від обов'язку сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, залежно від статусу території	28
7.4. Про право інваліда війни II групи та ліквідатора ЧАЕС I категорії на звільнення від сплати податку на нерухоме майно	29
7.5. Про застосування пільги з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, до будівель промисловості, переданих у користування за договором особистого сервітуту юридичній особі, єдиним засновником якої є власник цих будівель	29
Глава 3. Реалізація компетенції податкового органу	30
3.1. Про проведення фактичної перевірки та застосування штрафних санкцій за порушення вимог до фіскальних чеків	30
3.2. Про належне обґрунтування рішень контрольних органів про стягнення податкового боргу	30
3.3. Про правомірність підписання наказу про проведення позапланової перевірки, визначення її підстав і меж	30

3.4. Про порядок розгляду заперечень платника під час проведення позапланової документальної перевірки.....	31
3.5. Про недопустимість установлення нецільового використання підакцизного пального в межах камеральної перевірки.....	31
3.6. Про правомірність фактичної перевірки на підставі інформації щодо можливих порушень і використання даних Системи обліку даних РРО як належного доказу.....	31
Глава 4. Фінансова відповідальність.....	32
1. Пеня	32
1.1. Про нарахування пені без ухвалення податкового повідомлення-рішення	32
1.2. Про вплив форс-мажорних обставин на нарахування пені за порушення строків розрахунків за валютними операціями в умовах воєнного стану	32
1.3. Про правомірність нарахування пені за несвоєчасну сплату самостійно узгодженого податкового зобов'язання з податку на прибуток у період дії воєнного стану	32
2. Штрафні санкції.....	33
2.1. Про мораторій на штрафи за податкові правопорушення під час воєнного стану ..	33
2.2. Про відповідальність платника за порушення строків реєстрації податкових накладних в умовах воєнного стану.....	33
2.3. Про умови застосування штрафних санкцій за несвоєчасну сплату податкових зобов'язань та доведення умислу платника.....	33
2.4. Про несвоєчасну реєстрацію податкових накладних в умовах воєнного стану	34
2.5. Про можливість реалізації пального через новий РРО до моменту отримання переоформленої ліцензії на роздрібну торгівлю паливом	34
2.6. Про правомірність застосування штрафу за реалізацію необлікованого пального на АЗС без належного вимірювання залишків у резервуарах	35
ПІДРОЗДІЛ 2. Митна справа	35
2.1. Про коригування митної вартості товарів за результатами перевірки митними органами	35
2.2. Про класифікацію сумішей запашних речовин і харчових ароматизаторів для обробки тютюнових та інших продуктів згідно з УКТ ЗЕД.....	35
2.3. Про припинення митного режиму транзиту у зв'язку з примусовим відчуженням товару в умовах воєнного стану	35
ПІДРОЗДІЛ 3. Валютне регулювання і валютний контроль	36
3.1. Про обрахунок строку виплати заборгованості щодо операцій з експорту продукції.....	36

3.2. Про продовження граничних строків розрахунків за зовнішньоекономічним договором.....	36
3.3. Про припинення зобов'язань за зовнішньоекономічними контрактами шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог.....	36
ПІДРОЗДІЛ 4. Грошовий обіг і розрахунки	37
4.1. Про відповідальність за відсутність цифрового значення штрихового коду марки акцизного податку у фіскальних чеках	37
РОЗДІЛ 2. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ	37
ПІДРОЗДІЛ 1. Містобудування та архітектурна діяльність	37
1.1. Про обрання належного способу захисту інтересів держави у сфері охорони культурної спадщини.....	37
1.2. Про відмінність паспорта привязки тимчасової споруди від документів дозвільного характеру, строки дії яких автоматично продовжуються на період воєнного стану	37
1.3. Про дотримання процедури голосування під час проведення дистанційного засідання місцевих рад в умовах воєнного стану.....	38
1.4. Про правові наслідки невиконання уповноваженим органом охорони культурної спадщини обов'язку щодо розроблення паспорта об'єкта культурної спадщини	38
1.5. Про відсутність правових підстав для визнання в судовому порядку права власності на об'єкти незавершеного будівництва	39
ПІДРОЗДІЛ 2. Здійснення публічно-владних управлінських функцій із розпорядження земельними ділянками; землеустрою; державної експертизи землевлпорядної документації; регулювання земельних відносин.....	39
2.1. Про обов'язок підприємств-балансоутримувачів вести облік зелених насаджень..	39
2.2. Про обов'язковість формування земельної ділянки для розміщення об'єктів соціальної інфраструктури відповідно до детального плану території.....	40
ПІДРОЗДІЛ 3. Дозвільна система у сфері господарської діяльності; ліцензування видів господарської діяльності; нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності; розроблення і застосування національних стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності.....	40
3.1. Про право надрокористувача здійснювати геологічне вивчення чи видобування..	40
одного виду корисних копалин.....	40
3.2. Про здійснення господарської діяльності в господарській зоні національних природних парків	41

3.3. Про надання органу державного нагляду інформації про походження продукції без документів щодо її виробника	41
3.4. Про преюдиційність судового рішення щодо анулювання спеціального дозволу на користування надрами	41
3.5. Про повноваження Національної поліції України при обстеженні об'єктів дозвільної системи.....	41
3.6. Про умови декларування виконання робіт підвищеної небезпеки на території кількох адміністративно-територіальних одиниць (областей) в одній декларації.....	42
3.7. Про неприпустимість анулювання спеціальних дозволів на користування надрами на підставі нових законодавчих обмежень щодо кінцевих бенефіціарних власників	42
3.8. Про особливості визначення строку дії дозволів на розміщення зовнішньої реклами в умовах карантину та воєнного стану	43
3.9. Про підстави для припинення права користування мисливськими угіддями	43
3.10. Про обов'язковість отримання Держпродспоживслужбою індивідуального погодження Мінагрополітики на проведення кожного позапланового заходу державного нагляду (контролю).....	44
ПІДРОЗДІЛ 4. Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень .	44
4.1. Про обов'язки державного реєстратора при перевірці судового рішення для вчинення реєстраційних дій.....	44
4.2. Про неможливість державної реєстрації права власності на асфальтову площадку	44
ПІДРОЗДІЛ 5. Реалізація державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	45
5.1. Про компенсацію за недотримання стандартів якості послуг постачання природного газу	45
5.2. Про заборону нарахування плати та стягнення заборгованості за споживання житлово-комунальних послуг на тимчасово окупованих територіях у період воєнного стану.....	45
5.3. Про дискреційні повноваження Національного банку України щодо встановлення ознак ризикової діяльності небанківських фінансових установ.....	46
5.4. Про правову природу інформації Національного банку України щодо прозорості структури власності юридичної особи	46
5.5. Про обов'язок надавачів фінансових послуг відображати у структурі власності особу / осіб, які здійснюють значний вплив на управління, незалежно від наявності акціонерів із часткою в розмірі 10 і більше відсотків	47

5.6. Про протиправність встановлення підзаконним нормативно-правовим актом обмежень щодо використання зареєстрованої торговельної марки на вивісці аптечного закладу	47
ПІДРОЗДІЛ 6. Державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців ...	48
6.1. Про державну реєстрацію зміни кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи з особи, щодо якої застосовані санкції у вигляді блокування активів, на іншу	48
ПІДРОЗДІЛ 7. Охорона навколишнього природного середовища.....	48
7.1. Про наслідки невиконання органом місцевого самоврядування цільової програми поводження з побутовими відходами.....	48
7.2. Про правове значення ідентифікації та закріплення меж територій природнозаповідного фонду.....	49
ПІДРОЗДІЛ 8. Реалізація публічної політики у сферах соціального захисту громадян та публічної житлової політики.....	49
8.1. Про право медичного працівника на одноразову виплату в разі встановлення йому групи інвалідності або ступеня втрати працездатності внаслідок захворювання на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2.....	49
8.2. Про необґрунтованість вимог доопрацювання документів для призначення одноразової грошової допомоги, незважаючи на наявність у них судового рішення про факт спільного проживання позивачки з померлим військовослужбовцем.....	50
8.3. Про умови продовження виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам з 01 серпня 2023 року	50
8.4. Про недопустимість формального підходу при вирішенні питання щодо надання статусу учасника бойових дій	50
8.5. Про право на одноразову грошову допомогу військовослужбовців, звільнених з військової служби у зв'язку із встановленням інвалідності, пов'язаної з виконанням обов'язків військової служби, та інвалідності з причин, що не мають зв'язку з виконанням військового обов'язку	51
8.6. Про визначення площі житлового приміщення для надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам.....	51
8.7. Про відсутність у житлових комісій гарнізонів повноважень щодо визначення відсоткового розподілу житлових приміщень	52
8.8. Про обов'язок держави забезпечувати осіб, хворих на рідкісні (орфанні) захворювання, лікарськими засобами та спеціальними харчовими продуктами	52
8.9. Про умову для надання статусу учасника бойових дій членам добровольчих формувань територіальних громад.....	52

8.10. Про повноваження старости або особи, яка виконує його обов'язки, щодо засвідчення справжності підпису на заяві про відмову від отримання одноразової грошової допомоги	53
ПІДРОЗДІЛ 9. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	53
9.1. Про індексацію пенсії із застосуванням коефіцієнтів збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні	53
9.2. Про протиправність відмови в перерахунку пенсії військовому пенсіонеру з урахуванням додаткової вислуги років через неподання заявником до пенсійного органу розрахунку вислуги років	54
9.3. Про право на пільгове пенсійне забезпечення працівників підприємств, що займаються видобутком та переробкою кам'яної солі, відповідно до Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці»	54
9.4. Про доплату до пенсії в розмірі 2000,00 грн та індексацію пенсії військовослужбовця у зв'язку зі зміною розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб	55
9.5. Про індексацію пенсії із застосуванням коефіцієнтів збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні за 2018–2020 роки.....	55
9.6. Про протиправність відмови органу Пенсійного фонду України у розрахунку пенсії державного службовця в разі неподання заявником довідки про заробітну плату за останнім місцем роботи на державній службі	56
9.7. Про відсутність права у роботодавців на апеляційне оскарження судових рішень у спорах про призначення пільгової пенсії.....	56
9.8. Про умови призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника членам сім'ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин.....	56
9.9. Про неприпустимість надмірного формалізму при розгляді звернення у формі адвокатського запиту щодо перерахунку пенсії.....	57
9.10. Про протиправність застосування понижуючих коефіцієнтів до суми пенсії, призначеної відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», з метою обмеження її максимального розміру.....	57
9.11. Про розмір додаткової пенсії за шкodu, заподіяну здоров'ю, відповідно до статті 50 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»	58
9.12. Про визначення розміру доплат за науковий ступінь та вчене звання при перерахунку пенсій військовослужбовцям.....	58

9.13. Про обов'язок органу Пенсійного фонду України забезпечити реалізацію права особи на отримання пенсії у випадку повернення банком коштів у зв'язку з некоректними реквізитами одержувача (пенсіонера).....	59
ПІДРОЗДІЛ 10. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.....	59
10.1. Про необхідність подання окремої заяви для призначення державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства незалежно від отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника.....	59
10.2. Про обчислення щомісячної страхової виплати у зв'язку з професійним захворюванням у разі призупинення дії трудового договору через військову агресію російської федерації проти України	60
ПІДРОЗДІЛ 11. Соціальний захист сімей із дітьми.....	60
11.1. Про право дитини, народженої після загибелі батька-військовослужбовця, на отримання одноразової грошової допомоги	60
11.2. Про порядок реалізації права дитини загиблого військовослужбовця, народженої після його смерті, на одноразову грошову допомогу у випадку її попередньої виплати іншим членам сім'ї.....	61
ПІДРОЗДІЛ 12. Праця та зайнятість населення.....	61
12.1. Про неприпустимість обміну персоналом (працівниками) між суб'єктами господарювання на підставі договорів про співробітництво.....	61
12.2. Про поширення вимоги закону щодо виконання нормативу працевлаштування осіб з інвалідністю на адвокатські об'єднання	62
ПІДРОЗДІЛ 13. Реалізація державної політики у сфері освіти, науки, культури та спорту.....	62
13.1. Про визначення обсягу державного замовлення за освітньо-кваліфікаційними та науковими рівнями.....	62
13.2. Про наслідки зарахування закладом вищої освіти осіб на навчання понад ліцензований обсяг	63
13.3. Про виключну компетенцію органів державної влади у замовленні науково-проектної документації пам'ятки археології.....	63
13.4. Про послідовність здобуття освіти в разі продовження особою незавершеного навчання за бакалаврським рівнем вищої освіти в іншому вищому навчальному закладі з того ж самого курсу.....	63

РОЗДІЛ 3. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН	64
ПІДРОЗДІЛ 1. Забезпечення права особи на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів	64
1.1. Про розпорядника інформації щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності адвокатів	64
1.2. Про обмеження права компенсації за зруйноване майно для іноземців	64
1.3. Про особливий порядок набрання чинності актами Кабінету Міністрів України з інформацією обмеженого доступу	65
ПІДРОЗДІЛ 2. справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо прийняття та проходження служби	65
Глава 2.1. Проходження служби військовослужбовцями	65
2.1.1. Про право на додаткову винагороду військовослужбовцю	65
2.1.2. Про причинний зв'язок загибелі військовослужбовців	66
2.1.3. Про розрахункову величину для посадового окладу та окладу за військове звання з 20 травня 2023 року	66
2.1.4. Про недопустимість звуження підстав для виплати підвищеної додаткової винагороди актами нижчої юридичної сили	67
2.1.5. Про мобілізацію осіб, яким на момент призову не виповнилося 25 років	67
Глава 2.2. Проходження публічної служби	67
2.2.1. Про неможливість оголошення конкурсу на посаду керівника комунального підприємства під час воєнного стану	67
2.2.2. Про притягнення службової особи до матеріальної відповідальності у зв'язку із затримкою розрахунку з працівником при його звільненні	68
2.2.3. Про правове регулювання виплат для посад патронатної служби на території з підвищеною загрозою у зв'язку з можливими чи дійсними бойовими діями	68
2.2.4. Про застосування статті 236 Кодексу законів про працю України у разі скасування судового рішення про поновлення працівника на посаді	68
ПІДРОЗДІЛ 3. справи, що виникають з відносин публічної служби, зокрема щодо звільнення з публічної служби	69
3.1. Про врахування щомісячної винагороди для обчислення компенсації за невикористану відпустку при звільненні військовослужбовця	69

3.2. Про неможливість звільнення з військової служби під час мобілізації через досягнення пенсійного віку.....	69
3.3. Про право командування приймати рішення щодо увільнення військовослужбовців від займаних посад і їх подальшого призначення.....	70
3.4. Про можливість звільнення з військової служби одного із синів для догляду за батьком – особою з інвалідністю	70
3.5. Про правову природу додаткової винагороди при звільненні зі служби в поліції....	70
3.6. Про дисциплінарну відповідальність державного службовця за прогул.....	71
3.7. Про недопустимість звільнення держслужбовця лише через зміну назви органу чи посади.....	71
3.8. Про компенсацію чергувань у вихідні дні шляхом надання додаткової відпустки ..	72
3.9. Про відсутність права особи на виплату вихідної допомоги при звільненні у разі набрання законної сили судовим рішенням про поновлення її на роботі	72
3.10. Про критерії визнання наказу злочинним або явно незаконним для відмови від його виконання поліцейським.....	72
3.11. Про припинення державної служби при досягненні 65-річного віку та дискреційне право суб'єкта призначення на продовження	73
ПІДРОЗДІЛ 4. Громадський порядок та безпека, національна безпека та оборона України (зокрема щодо дорожнього руху, транспорту та перевезення пасажирів)	73
4.1. Про повноваження Служби безпеки України при прийнятті рішень про заборону в'їзду в Україну іноземцям та особам без громадянства	73
4.2. Про статус автомобільного перевізника, що здійснює перевезення вантажів	73
4.3. Про обов'язок автомобільного перевізника роздруковувати з тахографа дані про режим праці та відпочинку водіїв	74
4.4. Про перевезення на таксі без мети отримання доходу	74
ПІДРОЗДІЛ 5. Примусове виконання судових рішень і рішень інших органів	75
5.1. Про стягнення з боржника виконавчого збору й основної винагороди за виконання одного судового рішення.....	75
5.2. Про підстави виключення боржника з Єдиного реєстру боржників	75
5.3. Про відсутність у виконавця обов'язку перевіряти цільове призначення рахунків боржника до накладення арешту.....	75
5.4. Про накладення штрафу на боржника за невиконання рішення суду в пенсійних спорах	76

5.5. Про розмежування підстав закінчення виконавчого провадження: у зв'язку з виконанням рішення та визнанням виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню	76
ПІДРОЗДІЛ 6. Реалізація державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики (здійснення публічних закупівель, державного фінансового контролю).....	77
6.1. Про порядок внесення змін до плану роботи Держаудитслужби України.....	77
6.2. Про сертифікат якості виробника та паспорт якості у складі тендерної пропозиції	77
6.3. Про протиправність використання коштів резервного фонду державного бюджету для виплати додаткової премії працівникам вільного найму ДСНС	77
ПІДРОЗДІЛ 7. Державне регулювання ціни та тарифів.....	78
7.1. Про правомірність включення банківських кредитів до структури тарифів на послуги централізованого водопостачання та водовідведення	78
ПІДРОЗДІЛ 8. Забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції.....	79
8.1. Про правомірність встановлення плати за внесення відомостей про помічника адвоката до Єдиного реєстру адвокатів України	79
8.2. Про порядок розгляду скарг на результати кваліфікаційного іспиту для осіб, які мають намір здійснювати діяльність арбітражного керуючого	79
ПІДРОЗДІЛ 9. Забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України (зокрема охорони здоров'я)	79
9.1. Про врахування актів про нещасний випадок, що стався з військовослужбовцем під час виконання ним обов'язків військової служби при встановленні причинного зв'язку отриманих ним травм.....	79
РОЗДІЛ 4. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ	80
ПІДРОЗДІЛ 1. Право звернення до суду	80
1.1. Про відсутність у Державної служби України з надзвичайних ситуацій права звертатися до суду з позовом щодо зобов'язання приведення у стан готовності захисних споруд.....	80
1.2. Про неоскаржуваність бездіяльності Національної поліції України щодо неналежного проведення службового розслідування, ініційованого третьою особою.....	80
1.3. Про належного відповідача у спраху щодо стягнення середнього заробітку за час затримки виконання судового рішення про поновлення прокурора на посаді	81

1.4. Про неоскаржуваність наказу Пенсійного фонду України в частині надання працівникам відділу обслуговування громадян (сервісних центрів) права підпису розрахунків фактичних витрат на виплату та доставку пенсій.....	81
ПІДРОЗДІЛ 2. Процесуальні строки.....	82
2.1. Про обчислення строків звернення до суду при вирішенні спорів щодо стягнення заробітної плати (грошового забезпечення) у зв'язку з набуттям чинності змінами до статті 233 КЗпП України	82
2.2. Про врахування мобілізації як поважної причини для поновлення процесуальних строків	82
2.3. Про обчислення строку на апеляційне оскарження судового рішення у разі правонаступництва суб'єкта владних повноважень	83
2.4. Про відсутність підстав для поновлення строку звернення до суду в разі штучного створення позивачем підстав для нового обрахунку такого строку	83
2.5. Про строк звернення контролюючого органу до суду щодо обмеження виїзду за кордон у зв'язку з податковим боргом	84
2.6. Про строк звернення до суду в пенсійних спорах, пов'язаних із визнанням неконституційними норм закону.....	84
2.7. Про строк звернення до суду з позовом про скасування податкового повідомлення-рішення після процедури адміністративного оскарження	84
2.8. Про строк звернення до суду у справах щодо виплати додаткової винагороди військовослужбовцям після 19 липня 2022 року	85
ПІДРОЗДІЛ 3. Забезпечення позову	85
3.1. Про застосування заходів забезпечення позову у справах про стягнення податкового боргу в умовах воєнного стану	85
3.2. Про недостатність факту відкриття виконавчого провадження як підстави для вжиття заходів забезпечення позову	86
ПІДРОЗДІЛ 4. Судові витрати	86
4.1. Про сплату судового збору за подання апеляційної скарги.....	86

РОЗДІЛ І. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ

ПІДРОЗДІЛ 1. Оподаткування

Глава 1. Міжнародне оподаткування

1.1. Про застосування зниженої ставки податку на доходи нерезидента

Згідно з правилами Податкового кодексу України та міжнародними договорами право на застосування зниженої ставки податку на доходи нерезидента має лише той, хто є фактичним бенефіціарним власником доходу. Нерезидент, який є лише посередником або номінальним отримувачем без фактичного розпорядження доходом, не може скористатися пільговими умовами оподаткування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 березня 2025 року у справі № 500/1744/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125933033>

1.2. Про визначення постійного представництва іноземної компанії в Україні

Для визнання діяльності іноземної компанії постійним представництвом в Україні достатньо встановити регулярний характер її господарської діяльності через представників, які укладають угоди та здійснюють ключові функції на території України. Наведене зобов'язує іноземну компанію сплачувати податки на доходи, отримані від такої діяльності, згідно зі ставкою, що відповідає загальним нормам оподаткування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 березня 2025 року у справі № 280/4264/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126136681>

1.3. Про дійсність договору позики з нерезидентом та можливість підтвердження реальності господарських операцій поза межами податкової перевірки

Відсутність реєстрації договору позики або змін до нього в Національному банку України не є підставою для визнання такого договору недійсним чи безнадійним і не може бути підставою для включення суми боргу до складу оподаткованого доходу. Первинні документи є необхідною, але не виключною умовою підтвердження реальності господарських операцій. Документи, що мають допоміжний характер і не є первинними в значенні пункту 44.6 статті 44 Податкового кодексу України, не призводять до негативних наслідків у разі їх ненадання під час перевірки. Платник податків має право подати такі документи в судовому процесі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 квітня 2025 року у справі № 520/7077/2020 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126693359>

1.4. Про застосування методу порівняльної неконтрольованої ціни

Джерела інформації, які використовували податкові органи для встановлення відповідності умов контрольованої операції принципу «витагнутої руки», є такими, що не відповідають вимогам підпункту 39.5.3.1 статті 39 Податкового кодексу України, якщо: а) їх не було отримано безпосередньо контрольним органом; б) наведену в них інформацію було отримано з невідомих джерел, які не можна перевірити; в) така інформація не є загальнодоступною, що є неприпустимим у спірних правовідносинах.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 травня 2025 року у справі № 420/22108/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127444091>

1.5. Про бенефіціарного (фактичного) отримувача доходу у вигляді процентів за кредитними договорами та договорами позики для застосування зменшеної ставки оподаткування податком на репатріацію доходів нерезидентів

Бенефіціарним (фактичним) отримувачем доходу нерезидента є особа, яка має право на отримання такого доходу та визначає його подальшу економічну долю, не пов'язана договірними або юридичними зобов'язаннями щодо перерахування доходу (його більшої частини) іншій особі. Наявність корпоративної структури групи компаній, пов'язаності осіб чи спільних бенефіціарів не спростовує статус бенефіціарного власника. Обов'язок доказування відсутності такого статусу покладається на контрольний орган як на суб'єкта владних повноважень.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 жовтня 2025 року у справі № 120/7999/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131341640>

1.6. Про оподаткування доходів нерезидентів у разі виплати дивідендів нерезиденту, який не є бенефіціарним власником доходу

Український податковий агент не має права застосовувати пільгову ставку податку на доходи нерезидентів, якщо безпосередній отримувач дивідендів не є бенефіціарним (фактичним) власником доходу. Подання уточнюючих розрахунків після проведення перевірки та прийняття податкового повідомлення-рішення з метою застосування іншої міжнародної конвенції (з країною бенефіціарного власника) не впливає на правомірність уже прийнятого податкового повідомлення-рішення. Водночас штраф у підвищеному розмірі застосовується лише в разі доведеного умислу платника, а в інших випадках застосовується базовий штраф.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 грудня 2025 року у справі № 440/15330/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133024361>

Глава 2. Порядок оподаткування доходу

1. Оподатковуваний дохід

1.1. Про правові наслідки зміни ставки орендної плати без внесення змін до договору оренди

Податковий кодекс України встановлює мінімальний розмір орендної плати (3 % від нормативної грошової оцінки земельної ділянки). Зміна ставки орендної плати понад цей мінімум може бути здійснена тільки за згодою орендодавця та орендаря, шляхом внесення змін до укладеного договору оренди. Без перегляду умов чинного договору застосування нової ставки орендної плати є неправомірним, навіть у разі ухвалення органом місцевого самоврядування відповідного рішення про її збільшення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 березня 2025 року у справі № 160/5643/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125656549>

1.2. Про облік роялті та витрат на рекламні ролики

Витрати на роялті можна вважати витратами звітного періоду згідно з принципом нарахування, тобто на момент підписання рахунків, а не під час фактичної сплати.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 квітня 2025 року у справі № 320/10615/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126693366>

1.3. Про правомірність податкової вимоги, сформованої на підставі самостійно задекларованого та несплаченого податкового зобов'язання в умовах воєнного стану

Податкове зобов'язання, самостійно визначене платником у декларації, є узгодженим, а його несплата у встановлений строк утворює податковий борг, незалежно від подання скарги на рішення контрольного органу про неможливість виконання податкових обов'язків. Умови воєнного стану не звільняють платника від обов'язку сплати такого зобов'язання та не є підставою для визнання податкового боргу відсутнім, якщо контрольний орган не ухвалив жодного рішення щодо скарги, а строки її розгляду було зупинено на підставі пункту 69.9 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 серпня 2025 року у справі № 200/3078/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129510438>

1.4. Про критерії класифікації алкогольної продукції для цілей акцизного оподаткування

Визначальним критерієм для застосування ставки акцизного податку відповідно до підпункту 215.3.1 пункту 215.3 статті 215 Податкового кодексу України є класифікація продукції згідно з кодом УКТ ЗЕД, а не її назва чи міцність на підставі державного стандарту. Плодово-ягідні зброджені напої підлягають класифікації відповідно до коду УКТ ЗЕД 2206 00 51 00 – «Сидр і перрі (без додання спирту)».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 серпня 2025 року у справі № 580/489/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129844403>

1.5. Про нарахування податкового боргу платникові рентної плати за користування надрами для видобування природного газу у випадку, коли спеціальний дозвіл був зупинений

Зобов'язання зі сплати рентної плати виникає лише з моменту остаточного припинення спеціального дозволу внаслідок застосування санкцій, коли платник взагалі втрачає право на видобуток корисних копалин. Тоді, у разі несвоєчасної сплати рентної плати, формується податковий борг.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 вересня 2025 року у справі № 520/28674/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130290908>

1.6. Про правомірність обліку обладнання сонячної електростанції на субрахунку 104 та право на прискорену амортизацію такого обладнання

Платник має право обліковувати фотоелектричні модулі, інвертори та розподільчі підстанції сонячної електростанції як окремі об'єкти основних засобів на субрахунку 104 «Машини та обладнання» за умови їхньої конструктивної відокремленості та самостійної функціональної здатності. У разі наявності умов, визначених пунктом 43-1 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України, платник має право застосовувати мінімальний строк амортизації (два роки) щодо таких об'єктів як основних засобів 4 групи.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 09 вересня 2025 року у справі № 400/6262/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130083068>

1.7. Про податкові наслідки включення до витрат повної вартості основних засобів без нарахування амортизації фізичною особою – підприємцем

Фізична особа – підприємець не має права відносити до складу витрат повну вартість основних засобів, що підлягають амортизації. Податковий орган не має обов'язку самостійно нараховувати амортизацію замість платника. У разі відсутності нарахування амортизації та належного документального обґрунтування витрат, віднесення повної вартості активів до податкових витрат є порушенням податкового законодавства, що зумовлює донарахування податку на доходи фізичних осіб, військового збору та єдиного соціального внеску.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 вересня 2025 року у справі № 160/17278/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130178471>

1.8. Про включення до складу витрат вартості послуг з передання та розподілу електроенергії, оплачених постачальником електроенергії операторам систем

Вартість послуг з передання та розподілу електроенергії, оплачена постачальником операторам систем передання / розподілу, входить до складу витрат постачальника, якщо згідно з умовами договору зі споживачем така вартість належить до ціни постачання електроенергії. Виставлення окремих актів чи видаткових накладних на ці послуги не є обов'язковим, якщо споживач оплачує їх у складі єдиної ціни електроенергії, а первинні документи підтверджують факт витрат та їхній прямий зв'язок з доходом від реалізації електроенергії.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 листопада 2025 року у справі № 320/29942/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131561036>

2. Єдиний соціальний внесок

2.1. Про нарахування єдиного соціального внеску на харчування працівників з інвалідністю

Харчування працівників, яке не є компенсацією за шкідливі умови праці, підлягає оподаткуванню єдиним соціальним внеском, а ставку якого для осіб з інвалідністю необхідно застосовувати лише після отримання відповідних завірених довідок.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 січня 2025 року у справі № 809/1117/18 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124336969>

2.2. Про строк для подання заяви щодо списання недоїмки з єдиного внеску

Відмова податкового органу розглянути заяву платника про списання недоїмки з єдиного внеску лише з підстав пропущення строку її подання є протиправною, оскільки пункт 9-15 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» не встановлює строку подання такої заяви, а визначає лише строк для подання необхідних документів, якщо їх не було подано раніше.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 червня 2025 року у справі № 440/17277/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128116534>

3. Податок на додану вартість

3.1. Про анулювання реєстрації платника податку на додану вартість

Рішення контрольного органу про анулювання реєстрації платника податку на додану вартість є законним та обґрунтованим у разі неподання платником декларацій або поданням їх з показниками відсутності постачання / придбання товарів / послуг протягом 12 послідовних податкових місяців.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 07 січня 2025 року у справі № 160/7847/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124264949>

3.2. Про оприбуткування податком на додану вартість під час продажу активів

Фінансові установи як учасників операцій з продажу іпотечного майна можна звільнити від оприбуткування податком на додану вартість, зокрема, якщо таке майно було передано в іпотеку особами, що не є платниками податку на додану вартість. Платник, який реалізує іпотечне майно, не зобов'язаний реєструватися як платник податку на додану вартість, якщо різниця між ціною придбання та ціною постачання не перевищує встановлений законом поріг.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 січня 2025 року у справі № 826/9066/18 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124288411>

3.3. Про поновлення реєстрації платника податку на додану вартість після скасування анулювання

У разі скасування рішення про анулювання реєстрації платника, контрольний орган зобов'язаний поновити реєстрацію та відновити показники платника у системі

електронного адміністрування податку на додану вартість, забезпечуючи відновлення порушених прав без необхідності повторного звернення до суду, що відповідає принципам ефективного судового захисту та запобігає виникненню подібних порушень у майбутньому.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 лютого 2025 року у справі № 400/10114/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125447255>

3.4. Про застосування пільгової ставки податку на додану вартість у розмірі 7 % під час імпорту марлевої тканини для медичних цілей

Митний орган не має правових підстав для відмови в застосуванні пільгової ставки податку на додану вартість у розмірі 7 % до товару, який відповідає визначенню медичного виробу в розумінні Податкового кодексу України та технічним регламентам, навіть якщо цей товар є сировиною для подальшого виробництва медичних засобів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 07 травня 2025 року у справі № 160/28693/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127204876>

3.5. Про межі податкових обмежень щодо відшкодування податку на додану вартість у разі застосування санкцій до акціонерів платника на підставі Закону України «Про санкції»

Контрольний орган не має права відмовляти платникові в бюджетному відшкодуванні податку на додану вартість на підставі санкцій, застосованих до акціонерів платника, якщо на момент завершення перевірки чинна редакція Податкового кодексу України закріплювала обмеження лише для платників, до яких було безпосередньо застосовано санкції. Зміни до законодавства, які розширюють коло суб'єктів обмеження, не мають зворотної дії та не можуть бути підставою для донарахування податкових зобов'язань чи відмови у відшкодуванні.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2025 року у справі № 280/7764/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127846748>

3.6. Про відсутність права в постачальника зменшити податкові зобов'язання в разі втрати покупцем статусу платника податку на додану вартість

Якщо покупець втрачає статус платника податку на додану вартість (наприклад, ураховуючи перехід на спрощену систему зі спеціальним режимом), то він втрачає й технічну можливість і правовий статус для реєстрації розрахунку коригування

в Єдиному реєстрі податкових накладних. Законодавство не встановлює альтернативних способів коригування податкових зобов'язань, якщо покупець втратив статус платника податку на додану вартість і не може зареєструвати розрахунок коригування. Отже, постачальник у такій ситуації не має змоги зменшити податкові зобов'язання, оскільки обов'язковою умовою є реєстрація розрахунку коригування покупцем, що є неможливим.

Пункт 192.2 статті 192 Податкового кодексу України, який звільняє постачальника від коригування податкових зобов'язань у разі, коли він не є платником податку на додану вартість, не підлягає застосуванню, оскільки статус платника втратив покупець, а не постачальник. Імперативний характер податкових норм і принцип законності оподаткування згідно зі статтею 4 цього Кодексу не дозволяють суду розширювати чи звужувати сферу застосування статті 192 цього Кодексу.

Після відновлення статусу платника податку на додану вартість, можна враховувати податковий кредит, сформований до переходу на спрощену систему, але з обов'язком нарахувати податкові зобов'язання за активи, придбані з податком на додану вартість, які використовували в період дії спрощеної системи оподаткування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2025 року у справі № 320/5548/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127557809>

3.7. Про правомірність формування кредиту з податку на додану вартість з урахуванням витрат попереднього періоду на вирощування сільськогосподарської продукції, зібраної в наступному календарному році

Витрати, понесені на вирощування сільськогосподарської продукції, зібраної в наступному календарному році, підлягають включенню до податкового кредиту за умови підтвердження факту здійснення господарської операції, наявності відповідних первинних документів та реальної мети отримання економічного ефекту. Відсутність показників щодо залишків незавершеного виробництва в бухгалтерському обліку станом на кінець звітного року не може бути підставою для відмови у формуванні податкового кредиту або для висновку про здійснення діяльності поза межами господарської діяльності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 02 липня 2025 року у справі № 160/9737/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128611157>

3.8. Про відсутність обов'язку нараховувати податок на додану вартість платником єдиного податку третьої групи зі ставкою 5 % без його реєстрації як платника податку на додану вартість

Юридична особа – платник єдиного податку третьої групи зі ставкою 5 % (без реєстрації платником податку на додану вартість) не має обов'язку нараховувати, сплачувати або декларувати податок на додану вартість під час отримання послуг від нерезидента, навіть якщо місцем постачання таких послуг визначено митну територію України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 липня 2025 року у справі № 520/32392/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129043777>

4. Єдиний податок

4.1. Про анулювання реєстрації платника єдиного податку та вимоги до процедури перевірки й оформлення актів

Анулювання реєстрації платника єдиного податку можливе лише за умови проведення належної перевірки, результатами якої встановлено порушення, що перешкоджають перебуванню платника на спрощеній системі оподаткування. Акт перевірки має містити чіткі та обґрунтовані висновки, що підтверджують факт порушення, а також мати достатні доказові матеріали, щоб бути підставою для ухвалення рішення про виключення з реєстру платників єдиного податку. Результати такої перевірки не мають правових наслідків у разі недотримання вимог до процедури перевірки й оформлення акта.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 березня 2025 року у справі № 160/21398/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125932922>

4.2. Про врахування доходу за ставкою 2 % при переході на іншу групу єдиного податку після 01 серпня 2023 року та анулювання реєстрації фізичної особи – підприємця як платника єдиного податку

Доходи, отримані під час дії спеціального режиму, оподатковані за ставкою 2 % у період воєнного стану, не враховують у процесі визначення граничного обсягу доходу для відповідної групи платників після повернення до звичайного режиму, якщо перехід відбувся до набрання чинності обмеженнями. У разі неоднозначного трактування норм податкового законодавства рішення потрібно ухвалювати на користь платника податків. Камеральна перевірка, яку проводять лише на підставі податкової звітності і яка не дозволяє визначити помісячний обсяг доходу, не може

бути правовою підставою для анулювання реєстрації фізичної особи – підприємця як платника єдиного податку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 квітня 2025 року у справі № 160/23272/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126633074>

4.3. Про відмову в реєстрації платником єдиного податку з огляду на наявність податкового боргу

Наявність у суб'єкта господарювання податкового боргу станом на дату подання заяви про обрання спрощеної системи оподаткування є самостійною та достатньою підставою для відмови в реєстрації його як платника єдиного податку. Форма документа, яким оформлено таку відмову, не впливає на його юридичну силу як індивідуального адміністративного акта, якщо дотримано змістовних вимог щодо обґрунтування та мотивування відповідно до пункту 299.5 статті 299 Податкового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 травня 2025 року у справі № 280/890/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127700596>

4.4. Про збереження статусу платника єдиного податку четвертої групи сільгоспвиробником у разі наявності форс-мажору

Статус платника єдиного податку четвертої групи зберігається в разі дотримання усіх необхідних процедур і наявності належних підтверджень форс-мажору. Отримавши податкову звітність із додатками, що підтверджують наявність форс-мажору, контрольний орган зобов'язаний встановити причиново-наслідковий зв'язок між цими обставинами та неможливістю дотримання критерію щодо частки сільськогосподарського товаровиробництва. Відмова в прийнятті звітності та анулювання реєстрації платника єдиного податку четвертої групи без врахування наданих доказів є порушенням принципів добросовісності, пропорційності та вимог податкового законодавства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 09 липня 2025 року у справі № 420/22049/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128802464>

5. Податкові пільги

5.1. Про дискреційні повноваження органів військової адміністрації у разі надання податкових пільг

Орган військової адміністрації зобов'язаний ухвалити рішення про надання податкової пільги на підставі об'єктивних критеріїв, таких як статус території, без необхідності попереднього обстеження земельних ділянок або внесення відповідних даних до Державного земельного кадастру. Відсутність такого обстеження не є підставою для відмови в наданні податкової пільги, оскільки статус потенційно забрудненої земельної ділянки може бути встановлений на підставі рішення уповноваженого органу, що є достатнім для реалізації податкових пільг. Орган влади не має дискреційних повноважень щодо відмови або затримки в наданні податкової пільги у разі наявності об'єктивних підстав, визначених законом.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 07 травня 2025 року у справі № 520/9626/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127172087>

5.2. Про податкові пільги на землю в умовах воєнного стану

Положення Податкового кодексу України не закріплюють оподаткування доходів, які фактично не було нараховано / виплачено найманим працівникам, коли земельні ділянки перебували на території активних бойових дій. Дія Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 15 не поширюється на доходи згідно з договорами оренди (відповідно до пункту 3).

Достатньою правовою підставою для застосування податкової пільги є ідентифікація конкретних земельних ділянок із фіксацією кадастрових номерів і визначення строку дії пільги впродовж усього 2023 року відповідним рішенням органу місцевого самоврядування на підставі заяви платника. Законодавство не встановлює інших умов або підстав для ухвалення відповідним органом місцевого самоврядування, військової адміністрації або військово-цивільної адміністрації рішення про надання податкових пільг, окрім заяви платника про потенційне забруднення земельної ділянки вибухонебезпечними предметами. Інформацію про ухвалене рішення обов'язково надають контрольному органу.

Якщо станом на час перевірки діяла податкова пільга, встановлена на рівні законодавства та локального нормативного акта органу місцевого самоврядування, то не можна нараховувати мінімальне податкове зобов'язання.

Керуючись вимогами пункту 168.1 статті 168 та пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, податковий агент нараховує, утримує та сплачує податок на доходи фізичних осіб та військовий збір у разі

фактичного нарахування або виплати доходу. Відсутність факту нарахування орендної плати згідно з договорами з фізичними особами за 2023 рік унеможливорює визначення об'єкта оподаткування, а отже, виникнення податкового зобов'язання.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 травня 2025 року у справі № 520/21190/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127204819>

6. Податкові зобов'язання щодо земельних ділянок

6.1. Про нарахування мінімального податкового зобов'язання за земельні ділянки без нормативної грошової оцінки та значення державної реєстрації речових прав у податкових відносинах

У разі відсутності нормативної грошової оцінки земельної ділянки для розрахунку земельного податку та мінімального податкового зобов'язання застосовують показник нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі у відповідній області, що відповідає вимогам Податкового кодексу України. Виникнення або припинення податкового обов'язку щодо сплати податку на землю залежить лише від наявності відповідного запису в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, незалежно від існування судового рішення, яке не було належним чином зареєстровано.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 серпня 2025 року у справі № 560/9003/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129676683>

6.2. Про відсутність обов'язку зі сплати орендної плати за земельну ділянку в разі відсутності чинного договору оренди

Особа, яка є власником частини будівлі, розташованої на земельній ділянці державної чи комунальної власності, не може бути платником орендної плати за цю ділянку в разі відсутності чинного договору оренди, навіть за умови державної реєстрації права власності на нерухомість. Податкове зобов'язання у формі орендної плати виникає лише у випадку наявності зареєстрованого речового права користування земельною ділянкою, зокрема на підставі чинного договору оренди.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 серпня 2025 року у справі № 160/27644/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129819000>

6.3. Про застосування ставки земельного податку до лісових земель, які за цільовим призначенням належать до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення

Граничний розмір ставки земельного податку для лісових земель, визначений статтями 274 і 277 Податкового кодексу України, застосовується виключно до тих лісових земель, які за цільовим призначенням належать до земель лісгосподарського призначення.

Оподаткування лісових земель, що за цільовим призначенням віднесені до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення (зокрема, з кодом 04.03 «для збереження та використання національних природних парків»), здійснюється за ставками, встановленими відповідними місцевими радами для цієї категорії земель – відповідно до виду їхнього цільового призначення, навіть якщо за класифікацією земельних угідь такі землі є лісовими.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 жовтня 2025 року у справі № 300/4732/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131233027>

6.4. Про звільнення від нарахування та сплати мінімального податкового зобов'язання за земельні ділянки, визначені як засмічені вибухонебезпечними предметами

Для застосування пільги щодо звільнення від нарахування та сплати мінімального податкового зобов'язання недостатньо загального розпорядження обласної військової адміністрації про суцільне розмінування району чи про те, що територія є засміченою вибухонебезпечними предметами. Обласна військова адміністрація має чітко вказати конкретні земельні ділянки, стосовно яких встановлено факти засмічення вибухонебезпечними предметами або наявність фортифікаційних споруд, із зазначенням кадастрових номерів або в інший спосіб, що дозволяє їх однозначно ідентифікувати. Лише в разі наявності такого індивідуального акта обласної військової адміністрації платник може бути звільнений від нарахування та сплати мінімального податкового зобов'язання щодо відповідних земельних ділянок.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 листопада 2025 року у справі № 440/9764/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131801228>

7. Податкові зобов'язання щодо нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки

7.1. Про визнання непридатною для проживання житлової нерухомості як підставу для звільнення від сплати податку на нерухоме майно

Контрольний орган не зобов'язаний звільняти платника від оподаткування житлової нерухомості на підставі її фактичної непридатності для проживання, якщо таку непридатність не підтверджено належним рішенням органу місцевого самоврядування. Податкові пільги, зокрема визначені підпунктом «г» підпункту 266.2.2 пункту 266.2 статті 266 Податкового кодексу України, застосовують лише в разі наявності належним чином підтверджених підстав, визначених законом.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 липня 2025 року у справі № 160/13334/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128982231>

7.2. Про нарахування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, на площу загорожі та асфальтованого майданчика, включених до складу комплексу нежитлових будівель, зареєстрованого за єдиним реєстраційним номером у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно

Загорожі та асфальтові майданчики не є об'єктами нежитлової нерухомості у розумінні Податкового кодексу України, навіть якщо вони входять до складу комплексу будівель з єдиним реєстраційним номером, а тому не підлягають оподаткуванню податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Податковий орган зобов'язаний виключити їхню площу з бази оподаткування за результатами звірки, проведеної на підставі заяви платника та оригіналів документів (підпункт 266.7.3 пункту 266.7 статті 266 Податкового кодексу України).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 жовтня 2025 року у справі № 560/21804/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131233010>

7.3. Про звільнення від обов'язку сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, залежно від статусу території

Обидві редакції підпункту 69.22 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України не суперечать одна одній, а застосовуються у часі залежно від дати надання території відповідного статусу: до 06 травня 2023 року – території, на яких ведуться / велися бойові дії; після 06 травня 2023 року – території активних бойових дій. Такі території не обов'язково

збігаються за площею та місцем розташування об'єктів, щодо яких надається пільга зі сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 жовтня 2025 року у справі № 200/673/25 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131341577>

7.4. Про право інваліда війни II групи та ліквідатора ЧАЕС I категорії на звільнення від сплати податку на нерухоме майно

Набуття статусу інваліда війни або ліквідатора аварії на ЧАЕС після 01 січня 2011 року не звільняє фізичну особу від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, щодо нежитлових об'єктів. Пільги з цього податку для фізичних осіб щодо нежитлової нерухомості мають право встановлювати лише органи місцевого самоврядування (міські, сільські, селищні ради). Пільга не діє в разі відсутності відповідного рішення місцевої ради, попри наявність посвідчень інваліда війни чи ліквідатора ЧАЕС.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 листопада 2025 року у справі № 580/12926/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131779741>

7.5. Про застосування пільги з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, до будівель промисловості, переданих у користування за договором особистого сервітуту юридичній особі, єдиним засновником якої є власник цих будівель

Будівлі промисловості, віднесені до групи «Будівлі промислові та склади» (код 125 згідно з класифікатором), не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно, якщо їх використовують за призначенням у господарській діяльності суб'єкта господарювання з основним видом діяльності в секціях В–F КВЕД ДК 009:2010 та не було передано власником в оренду, лізинг чи позичку. Водночас передання будівель промисловості на підставі договору особистого сервітуту (безоплатного обмеженого права користування) юридичній особі, єдиним учасником / засновником якої є фізична особа – власник будівель, не перешкоджає застосуванню пільги, визначеної підпунктом «є» підпункту 266.2.2 пункту 266.2 Податкового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 грудня 2025 року у справі № 160/18696/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132687586>

Глава 3. Реалізація компетенції податкового органу

3.1. Про проведення фактичної перевірки та застосування штрафних санкцій за порушення вимог до фіскальних чеків

Порушення вимог Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій» щодо відсутності обов'язкових реквізитів, зокрема штрихового коду марки акцизного податку на фіскальних чеках, є підставою для застосування штрафних санкцій до платника податків. Використання реєстраторів розрахункових операцій без належних реквізитів робить чеки юридично неповними і неприпустимими для підтвердження розрахункових операцій. Під час проведення фактичної перевірки контрольний орган має право охоплювати операції, що підпадають під предмет перевірки, незалежно від періоду, якщо перевірка проводиться на підставі належно оформленого наказу, з посиланням на конкретні обставини, що підтверджують необхідність її призначення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 лютого 2025 року у справі № 120/11036/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://revestr.court.gov.ua/Review/124983811>

3.2. Про належне обґрунтування рішень контрольних органів про стягнення податкового боргу

Відсутність у рішенні контрольного органу вичерпних відомостей, необхідних для перевірки його законності та обґрунтованості, суттєво порушує вимоги адміністративного судочинства та позбавляє можливості належно встановити предмет доказування у справі. Податкові органи зобов'язані забезпечити наявність усіх необхідних даних для перевірки правомірності використання типових форм рішень, дотримуючись принципів обґрунтованості та чіткості, визначених національним законодавством та стандартами Європейського суду з прав людини.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 лютого 2025 року у справі № 380/26982/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://revestr.court.gov.ua/Review/125484121>

3.3. Про правомірність підписання наказу про проведення позапланової перевірки, визначення її підстав і меж

Керівник або уповноважена особа контрольного органу має право підписати наказ про проведення документальної позапланової перевірки. Підстави та межі перевірки

потрібно визначити в наказі згідно з підпунктом 78.1.12 пункту 78.1 статті 78 Податкового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 квітня 2025 року у справі № 140/5720/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126667520>

3.4. Про порядок розгляду заперечень платника під час проведення позапланової документальної перевірки

У межах позапланової документальної перевірки на підставі підпункту 78.1.5 пункту 78.1 статті 78 Податкового кодексу України, заперечення платника на акт такої перевірки потрібно не розглядати окремо, а долучати до матеріалів перевірки та враховувати під час формування висновку за результатами перевірки або під час розгляду скарги на податкове повідомлення-рішення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 червня 2025 року у справі № 560/7715/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128436679>

3.5. Про недопустимість установлення нецільового використання підакцизного пального в межах камеральної перевірки

Установлення нецільового використання пального для цільового використання військовими частинами за результатами камеральної перевірки є перевищенням повноважень контрольного органу та підставою для визнання ухваленого на цій підставі податкового повідомлення-рішення протиправним, а самого акту перевірки – недопустимим доказом. Камеральну перевірку проводять лише відповідно до податкової звітності та електронних реєстрів, без аналізу первинних документів чи встановлення факту цільового використання пального, що можна здійснити лише під час документальної перевірки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 травня 2025 року у справі № 320/14811/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127771630>

3.6. Про правомірність фактичної перевірки на підставі інформації щодо можливих порушень і використання даних Системи обліку даних РРО як належного доказу

Фактична перевірка суб'єкта господарювання, ініційована на підставі інформації про можливі порушення законодавства, отриманої від Державної податкової служби України, відповідає вимогам підпункту 80.2.2 пункту 80.2 статті 80 Податкового кодексу України та є правомірною. Дані Системи обліку даних РРО, що містять електронні копії розрахункових документів, є податковою інформацією відповідно до пунктів 72.1, 74.1 Податкового кодексу України та можуть бути належними

та допустимими доказами під час здійснення податкового контролю, зокрема під час фактичних перевірок.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 07 серпня 2025 року у справі № 280/6835/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129420869>

Глава 4. Фінансова відповідальність

1. Пеня

1.1. Про нарахування пені без ухвалення податкового повідомлення-рішення

Пеня за несвоєчасну сплату податкового зобов'язання не є грошовим зобов'язанням, тому її нарахування не потребує ухвалення податкового повідомлення-рішення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 січня 2025 року у справі № 280/3821/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124288399>

1.2. Про вплив форс-мажорних обставин на нарахування пені за порушення строків розрахунків за валютними операціями в умовах воєнного стану

Форс-мажорні обставини, зокрема воєнний стан, автоматично не звільняють від відповідальності за порушення строків виконання зобов'язань на підставі зовнішньоекономічних контрактів, якщо не доведено причиново-наслідковий зв'язок між ними та порушеннями.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 27 лютого 2025 року у справі № 520/2941/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125625766>

1.3. Про правомірність нарахування пені за несвоєчасну сплату самостійно узгодженого податкового зобов'язання з податку на прибуток у період дії воєнного стану

Підпункт 129.9.7 пункту 129.9 статті 129 Податкового кодексу України не звільняє автоматично платника від нарахування або анулювання пені лише на підставі введення воєнного стану. Застосування цієї норми можливе лише за умови підтвердження у встановленому пунктом 69 підрозділу 10 розділу XX цього Кодексу порядку неможливості своєчасно виконати конкретний податковий обов'язок,

що має встановити своїм рішенням контрольний орган. Сам факт дії воєнного стану без такого підтвердження не є підставою для звільнення від нарахування пені.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 грудня 2025 року у справі № 440/16587/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132848841>

2. Штрафні санкції

2.1. Про мораторій на штрафи за податкові правопорушення під час воєнного стану

Мораторій на штрафи, запроваджений у зв'язку з пандемією, припиняється з введенням воєнного стану, а застосування змін у Податковому кодексі України щодо штрафів не поширюється на правопорушення, що сталися до набрання чинності новими нормами (з 27 травня 2022 року).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 26 лютого 2025 року у справі № 200/4768/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125892977>

2.2. Про відповідальність платника за порушення строків реєстрації податкових накладних в умовах воєнного стану

Для порушень, скоєних до 08 лютого 2023 року, штрафи за порушення строків реєстрації податкових накладних стягують згідно з нормами Податкового кодексу, що діяли до цього часу. Подальші зміни до Податкового кодексу України застосовують лише до накладних, складених і зареєстрованих після набрання чинності відповідним законом, або до накладних, реєстрація яких була в межах строків на день набрання чинності законом.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 лютого 2025 року у справі № 400/226/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125248323>

2.3. Про умови застосування штрафних санкцій за несвоєчасну сплату податкових зобов'язань та доведення умислу платника

У разі несвоєчасної сплати податкових зобов'язань платник підлягає відповідальності, зокрема, згідно з пунктами 124.1 та 124.2 статті 124 Податкового кодексу України. Для застосування підвищених штрафів, визначених пунктами 124.2 і 124.3 статті 124 цього Кодексу, потрібно встановити вину платника, що має довести податковий орган. Згідно з пунктом 109.3 статті 109 цього Кодексу умовою притягнення до фінансової відповідальності є встановлення вини особи. Підставою для накладення санкцій згідно з пунктом 124.3 статті 124 цього Кодексу є умисність

правопорушення, рішення про притягнення до відповідальності на підставі пункту 124.2 статті 124 цього Кодексу, повторність правопорушення протягом 1095 календарних днів або прострочення сплати грошового зобов'язання на понад 90 календарних днів. Для застосування підвищених штрафів не достатньо загальних припущень або недоведених фактів наявності умислу.

Можна вважати, що платник має можливість виконати свій обов'язок у разі подання документів для виконання податкового обов'язку та неотримання рішення податкового органу. Для звільнення від відповідальності не є достатніми аргументи без належних доказів про неможливість виконати податковий обов'язок з огляду на перебування платника на території бойових дій.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 квітня 2025 року у справі № 280/3447/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126377621>

2.4. Про несвоечасну реєстрацію податкових накладних в умовах воєнного стану

Наявність форс-мажору, підтвердженого загальними обставинами, такими як воєнний стан, не є достатнім фактором для звільнення від відповідальності. Звільнення від санкцій можливе лише за умови підтвердження індивідуальної неможливості виконання податкового обов'язку, а застосування зменшених штрафів від 08 лютого 2023 року не має зворотної сили.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 квітня 2025 року у справі № 320/27109/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126346572>

2.5. Про можливість реалізації пального через новий РРО до моменту отримання переоформленої ліцензії на роздрібну торгівлю паливом

Суб'єкт господарювання, який замінив РРО на АЗС і подав заяву про переоформлення ліцензії на право роздрібної торгівлі паливом протягом місячного строку з дня введення нового РРО в експлуатацію, має право здійснювати реалізацію пального через такий новий РРО з моменту його реєстрації та введення в експлуатацію до моменту отримання переоформленої ліцензії. У таких діях відсутній склад правопорушення щодо роздрібної торгівлі алкогольними напоями чи паливом через електронний контрольно-касовий апарат / книгу обліку розрахункових операцій, не зазначений у ліцензії. Тому протиправним є і штраф у розмірі 200 % вартості реалізованої продукції через такий РРО.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 листопада 2025 року у справі № 420/18496/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131870363>

2.6. Про правомірність застосування штрафу за реалізацію необлікованого пального на АЗС без належного вимірювання залишків у резервуарах

Штраф за необліковане пальне підлягає скасуванню, якщо під час фактичної перевірки суб'єкта господарювання, який здійснює роздрібну торгівлю паливом на АЗС, контрольний орган не провів належного вимірювання залишків пального та не зазначив у відповідних актах методи і засоби такого вимірювання, як того вимагає Інструкція про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 09 грудня 2025 року у справі № 580/4269/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132457909>

ПІДРОЗДІЛ 2. Митна справа

2.1. Про коригування митної вартості товарів за результатами перевірки митними органами

Комерційна пропозиція є лише орієнтовною ціною і сама по собі не є достатньою для визначення митної вартості. Для визначення митної вартості необхідно враховувати інвойс та інші підтверджувальні документи, які можуть відображати фактичні витрати.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 лютого 2025 року у справі № 160/33340/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125342984>

2.2. Про класифікацію сумішей запашних речовин і харчових ароматизаторів для обробки тютюнових та інших продуктів згідно з УКТ ЗЕД

Продукція, яка не містить тютюну, нікотину або їхніх замінників, не є готовим продуктом для вдихання та не призначена для безпосереднього споживання, тому не підпадає під класифікацію згідно з кодом УКТ ЗЕД 2404199010.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 червня 2025 року у справі № 140/8906/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127920534>

2.3. Про припинення митного режиму транзиту у зв'язку з примусовим відчуженням товару в умовах воєнного стану

У разі втрати контролю над товаром, що перебуває в митному режимі транзиту, внаслідок його примусового відчуження органами державної влади в умовах воєнного стану, митний режим транзиту підлягає припиненню за аналогією до конфіскації. Таке відчуження, здійснене без волевиявлення декларанта, має

ознаки форс-мажору та позбавляє можливості виконати обов'язок з доставлення товару до митного органу призначення. У разі наявності належних доказів, обов'язок сплати митних платежів припиняється, а грошова застава, внесена як забезпечення цього обов'язку, підлягає поверненню.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 серпня 2025 року у справі № 420/30638/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129676690>

ПІДРОЗДІЛ 3. Валютне регулювання і валютний контроль

3.1. Про обрахунок строку виплати заборгованості щодо операцій з експорту продукції

Керуючись статтею 13 Закону України «Про валюту та валютні операції», під час валютного нагляду строк зарахування заборгованості щодо операцій з експорту обчислюють саме з дня митного оформлення продукції, яку експортують.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 30 квітня 2025 року у справі № 380/10067/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127031084>

3.2. Про продовження граничних строків розрахунків за зовнішньоекономічним договором

Міністерство економіки зобов'язане під час розгляду заяви про продовження граничних строків розрахунків за зовнішньоекономічними договорами здійснювати повноцінну та об'єктивну оцінку всіх наданих документів, ураховуючи складність і технічні особливості обладнання, що є предметом договору. Формальна відмова без належного мотивування та з ігноруванням суті заяви порушує принципи добросовісності та неупередженості, тому є протиправною.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 травня 2025 року у справі № 240/12058/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127486437>

3.3. Про припинення зобов'язань за зовнішньоекономічними контрактами шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог

Припинення зобов'язань у галузі зовнішньоекономічної діяльності шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог є правомірним, якщо такі вимоги мають однакову правову природу, виражені в єдиній валюті та підтверджені належними

доказами. За таких умов застосування санкцій за порушення строків валютних розрахунків є безпідставним.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 серпня 2025 року у справі № 420/29813/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129537678>

ПІДРОЗДІЛ 4. Грошовий обіг і розрахунки

4.1. Про відповідальність за відсутність цифрового значення штрихового коду марки акцизного податку у фіскальних чеках

Відсутність цифрового значення штрихового коду марки акцизного податку у фіскальних чеках є підставою для застосування штрафних санкцій згідно зі Законом України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 вересня 2025 року у справі № 580/7450/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130178603>

РОЗДІЛ 2. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ

ПІДРОЗДІЛ 1. Містобудування та архітектурна діяльність

1.1. Про обрання належного способу захисту інтересів держави у сфері охорони культурної спадщини

Стаття 21 Закону України від 8 червня 2000 року № 1805-III «Про охорону культурної спадщини» чітко встановлює спосіб захисту інтересів держави в суді уповноваженим на це органом охорони культурної спадщини у разі, якщо пам'ятці загрожує пошкодження, руйнування чи знищення внаслідок недобросовісних дій або бездіяльності власника пам'ятки, а саме - шляхом пред'явлення позову про викуп пам'ятки. Іншого правового регулювання, зокрема звернення до суду позовом про зобов'язання власника пам'ятки вжити заходів щодо її відновлення, закон не містить.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 лютого 2025 року у справі № 420/28679/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125377905>

1.2. Про відмінність паспорта привязки тимчасової споруди від документів дозвільного характеру, строки дії яких автоматично продовжуються на період воєнного стану

Паспорт прив'язки тимчасової споруди – це комплект документів, які в сукупності дають підстави для розміщення тимчасової споруди, водночас такі документи

не можна ототожнювати з документами дозвільного характеру в розумінні положень Закону України від 6 вересня 2005 року № 2806-IV «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», Закону України від 19 травня 2022 року № 3392-VI «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» та постанови Кабінету Міністрів України від 18 березня 2022 року № 314 «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану», яка в період воєнного стану передбачає особливості щодо продовження строку дії чинних документів дозвільного характеру.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 березня 2025 року у справі № 460/9136/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125710496>

1.3. Про дотримання процедури голосування під час проведення дистанційного засідання місцевих рад в умовах воєнного стану

Проведення в період воєнного стану пленарних засідань сільських, селищних, міських рад в дистанційному форматі відповідає вимогам закону та не може бути безумовною підставою для визнання прийнятих в такому форматі рішень протиправними. Водночас, проведення пленарних засідань сільських, селищних, міських рад в дистанційному форматі повинне забезпечувати можливість ідентифікації депутатів, які беруть у них участь, встановлення та фіксацію результатів голосування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 серпня 2025 року у справі № 440/16197/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129731319>

1.4. Про правові наслідки невиконання уповноваженим органом охорони культурної спадщини обов'язку щодо розроблення паспорта об'єкта культурної спадщини

Паспорт об'єкта культурної спадщини є обов'язковим документом, який розробляється та оформлюється уповноваженим органом охорони культурної спадщини у межах бюджетного фінансування або інших джерел, не заборонених законодавством та відповідно до затвердженої форми. У паспорті визначаються ключові характеристики об'єкта, його історичні та культурні цінності, сучасний стан, науково-дослідна та проектна документація, а також зони охорони пам'ятки. Наявність такого паспорта для укладення охоронного договору не є формальністю. Зазначений документ є однією з невід'ємних складових договору та слугує підставою для визначення режиму використання пам'ятки, обсягу та характеру охоронних заходів, які повинен забезпечити власник, що є визначальними умовами охоронного договору. Відсутність належно оформленого паспорта унеможливорює виконання обов'язку власника щодо укладення охоронного договору відповідно до вимог Порядку укладення договорів на пам'ятки культурної спадщини, затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2001 року № 1768. Водночас, навіть у разі відсутності укладеного охоронного договору власники не звільняються від обов'язку належно дбати про збереження пам'ятки та утримувати її у стані, що виключає погіршення або руйнування об'єкта культурної спадщини.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 09 вересня 2025 року у справі № 440/10514/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130082868>

1.5. Про відсутність правових підстав для визнання в судовому порядку права власності на об'єкти незавершеного будівництва

До виникнення права власності на новозбудоване нерухоме майно право власності існує лише на матеріали, обладнання та інше майно, що було використано в процесі будівництва. Особа стає власником новоствореного об'єкта нерухомості після завершення його будівництва, прийняття нерухомого майна до експлуатації та державної реєстрації. Таким чином, право власності на новостворене нерухоме майно як об'єкт цивільних прав виникає з моменту державної реєстрації права. Законодавством не передбачено можливості звернення до суду з вимогою про визнання права власності на об'єкт незавершеного будівництва, який не прийнято у встановленому законом порядку до експлуатації. У такому випадку об'єкт незавершеного будівництва ще не набув статусу нерухомого майна як об'єкта цивільного права.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 жовтня 2025 року у справі № 420/13307/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131215615>

ПІДРОЗДІЛ 2. Здійснення публічно-владних управлінських функцій із розпорядження земельними ділянками; землеустрою; державної експертизи землевпорядної документації; регулювання земельних відносин

2.1. Про обов'язок підприємств-балансоутримувачів вести облік зелених насаджень

Балансоутримувачі зобов'язані вести облік зелених насаджень на закріплених територіях. Це означає, що в разі значної втрати чи пошкодження зелених насаджень, наприклад, внаслідок шкоди, завданої третіми особами, у балансоутримувача виникає обов'язок із проведення позапланового обліку для фіксації стану зелених насаджень. Такий облік спрямований на виявлення фактичних пошкоджень (втрат) та підготовки відповідних матеріалів, які можуть бути використанні як докази при визначенні розміру завданої шкоди та встановленні вини у діях відповідних юридичних чи фізичних осіб, які призвели до таких наслідків.

Відсутність у підприємства відповідних ресурсів, належної технічної бази, кваліфікованих фахівців та дозволів, які необхідні для проведення власними силами інвентаризації об'єкта загального користування (зеленої зони), а також фінансування на залучення виконавця робіт з інвентаризації, не можуть впливати на дотримання встановленого законодавством порядку організації благоустрою населеного пункту, здійснення контролю за станом останнього і, як наслідок, не є поважною підставою для невиконання відповідного обов'язку балансоутримувачем.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 квітня 2025 року у справі № 160/19500/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126550743>

2.2. Про обов'язковість формування земельної ділянки для розміщення об'єктів соціальної інфраструктури відповідно до детального плану території

Для розташування відповідно до детального плану території об'єктів соціальної інфраструктури на землях комунальної власності, за кошти місцевого бюджету, обов'язковим є формування такої земельної ділянки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 листопада 2025 року у справі № 420/23131/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131709829>

ПІДРОЗДІЛ 3. Дозвільна система у сфері господарської діяльності; ліцензування видів господарської діяльності; нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності; розроблення і застосування національних стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності

3.1. Про право надрокористувача здійснювати геологічне вивчення чи видобування одного виду корисних копалин

Проведення робіт з геологічного вивчення та видобування корисних копалин в межах однієї ділянки надр за кількома дозволами допускається лише щодо різних за видом корисних копалин. Наявність в межах конкретної земельної ділянки чинного дозволу на геологічне вивчення чи видобування конкретного виду корисних копалин виключає можливість надання іншому користувачу дозволу на геологічне вивчення чи видобування того самого виду корисних копалин в межах тієї ж ділянки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 лютого 2025 року у справі №380/12151/22 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124922122>

3.2. Про здійснення господарської діяльності в господарській зоні національних природних парків

Господарську діяльність, яка не спрямована на виконання покладених на національні природні парки завдань, дозволяється здійснювати лише на окремих територіях господарської зони парку (населені пункти, об'єкти комунального призначення парку, землі інших землевласників та землекористувачів, які включені до складу парку). На всіх інших територіях господарської зони національних природних парків дозволено лише ту господарську діяльність, яка спрямована на виконання покладених на парк завдань.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 лютого 2025 року у справі № 280/2222/22 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125012036>

3.3. Про надання органу державного нагляду інформації про походження продукції без документів щодо її виробника

Факт надання розповсюджувачем продукції під час перевірки її характеристик інформації про походження цієї продукції, без надання органу державного нагляду інформації про відсутність документації, що дозволяє ідентифікувати виробника або постачальника, не може сам по собі вважатися створенням перешкод для проведення перевірки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 квітня 2025 року у справі № 580/4355/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126346567>

3.4. Про преюдиційність судового рішення щодо анулювання спеціального дозволу на користування надрами

Скасування в судовому порядку припису, винесеного Державною службою геології та надр України, виключає можливість вважати його належною та достатньою підставою для прийняття рішення про припинення права на користування надрами.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 квітня 2025 року у справі № 802/52/18- а можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126453711>

3.5. Про повноваження Національної поліції України при обстеженні об'єктів дозвільної системи

Обстеження об'єктів дозвільної системи службовцями органу Національної поліції України має на меті забезпечення громадської безпеки та дотримання правил

дозвільної системи, а не контроль за господарською діяльністю як такою. Такі заходи не підпадають під загальні правила Закону України від 05 квітня 2007 року № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», що визначають порядок (строк) планування перевірок чи підстави для їх проведення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 квітня 2025 року у справі № 320/8487/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126667471>

3.6. Про умови декларування виконання робіт підвищеної небезпеки на території кількох адміністративно-територіальних одиниць (областей) в одній декларації

Виконання робіт підвищеної небезпеки на території кількох областей може бути правомірно задеклароване в одній декларації, за умови: 1) належного зазначення у ній переліку відповідних адміністративно-територіальних одиниць (областей), що фіксує обставину змінного місця виконання робіт; 2) підтвердження наявності належної матеріально-технічної бази та договорів із замовниками, які свідчать про реальне здійснення господарської діяльності на відповідних територіях (зокрема, договорів, локальних програм тощо).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 травня 2025 року у справі № 480/3555/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127135948>

3.7. Про неприпустимість анулювання спеціальних дозволів на користування надрами на підставі нових законодавчих обмежень щодо кінцевих бенефіціарних власників

Внесення на підставі Закону України від 01 грудня 2022 року № 2805-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства у сфері користування надрами» змін до частини третьої статті 13 Кодексу про надра України щодо визначення осіб, які не можуть бути користувачами надр, зокрема, юридичні особи, у яких істотну участь мають або є кінцевими бенефіціарними власниками фізичні особи - громадяни та (або) резиденти держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, не може бути підставою для анулювання спеціального дозволу на користування надрами вже виданого таким юридичним особам без наявності відповідної підстави у статті 26 Кодексу України про надра.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 травня 2025 року у справі № 400/9675/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127520517>

3.8. Про особливості визначення строку дії дозволів на розміщення зовнішньої реклами в умовах карантину та воєнного стану

Розповсюджувачі зовнішньої реклами мають право на здійснення господарської діяльності з розміщення зовнішньої реклами на підставі дозволів, строк дії яких закінчився з 12 березня 2020 року - до 14 березня 2025 року. При цьому у разі коли суб'єкт господарювання, який набув право на здійснення господарської діяльності з розміщення зовнішньої реклами на підставі дозволів, строки дії яких продовжені автоматично у період дії карантину або обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) чи період дії воєнного стану, звернувся до дозвільного органу із заявою про отримання дозвільного документа, такий дозвільний документ видається у порядку, строки та на умовах, передбачених законодавством.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 червня 2025 року у справі №160/15462/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127882844>

3.9. Про підстави для припинення права користування мисливськими угіддями

Припинення права користування мисливськими угіддями є крайнім заходом реагування, який може бути застосований виключно у випадку систематичного невиконання користувачем мисливських угідь окреслених у абзаці п'ятому частини першої статті 23 Закону України від 22 лютого 2000 року № 1478-III «Про мисливське господарство та полювання» обов'язків та зобов'язань або хоча б одного з них.

Такі факти повинні бути виявлені, перевірені та зафіксовані лише у встановлений законом спосіб, зокрема, шляхом проведення у встановленому законом порядку заходів державного контролю у галузі мисливського господарства та полювання з дотриманням наявних у суб'єкта господарювання прав та процедурних гарантій, складанням відповідних розпорядчих документів та наданням достатнього строку для усунення порушень вимог законодавства у цій сфері правовідносин. Невиконання визначених у вказаній нормі обов'язків та зобов'язань або хоча б одного з них повинне відбуватись систематично (незалежно від того, чи були вчинені такі порушення поспіль або ні) й мати місце у період перебування мисливських угідь у користуванні відповідного суб'єкта (користувача), за умови, що вони не були усунуті користувачем мисливських угідь самостійно або на виконання вимог (приписів) уповноважених контролюючих органів та їх посадових осіб.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 серпня 2025 року у справі № 200/5217/20-а можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129761669>

3.10. Про обов'язковість отримання Держпродспоживслужбою індивідуального погодження Мінагрополітики на проведення кожного позапланового заходу державного нагляду (контролю)

Вимога щодо отримання індивідуального погодження центрального органу виконавчої влади (Мінагрополітики) на проведення кожного конкретного позапланового заходу не є формальною процедурною дією, а забезпечує баланс публічних інтересів держави у сфері захисту життя та здоров'я людини, безпечності харчових продуктів та приватних інтересів суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність в умовах воєнного стану. Тому для проведення кожного позапланового заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів Держпродспоживслужба має звертатися до Мінагрополітики, і може реалізувати повноваження щодо проведення заходу нагляду (контролю) лише за умови отримання позитивного рішення у формі індивідуального акта.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 листопада 2025 року у справі №420/31220/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132102706>

ПІДРОЗДІЛ 4. Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень

4.1. Про обов'язки державного реєстратора при перевірці судового рішення для вчинення реєстраційних дій

У разі вчинення реєстраційних дій на підставі наданого заявником судового рішення державний реєстратор використовує відомості Єдиного державного реєстру судових рішень, за допомогою якого встановлює три обов'язкові факти: 1) наявність такого рішення в реєстрі в електронній формі; 2) відповідність рішення в електронній формі за документарною інформацією; 3) відповідність рішення в електронній формі за реквізитами. Таким чином, державний реєстратор не може обмежитись самою лише перевіркою наявності наданого судового рішення в Єдиному державному реєстрі судових рішень в електронній формі, а зобов'язаний також встановити його відповідність за документарною формою та за реквізитами.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 лютого 2025 року у справі № 520/671/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125248093>

4.2. Про неможливість державної реєстрації права власності на асфальтову площадку

Державній реєстрації підлягають лише речові права на споруди, які є окремою нерухомою річчю, тобто не є приналежністю головної речі і складовою частини іншої

речі. Асфальтова площадка не створює будь-якого об'ємного простору, не має конструктивних елементів, що притаманні спорудам. Фактично, асфальтобетонне покриття є допоміжним обладнанням відповідної частини земельної ділянки з метою задоволення потреб у покращенні можливостей її експлуатації за призначенням, тобто воно є приналежністю до головної речі - земельної ділянки. Отже, виходячи з юридичної природи асфальтобетонного покриття та з ознак нерухомого майна, це покриття не є нерухомим майном, відноситься до елементів благоустрою, а тому не підлягає обов'язковій державній реєстрації.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 грудня 2025 року у справі № 580/6246/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132336105>

ПІДРОЗДІЛ 5. Реалізація державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики

5.1. Про компенсацію за недотримання стандартів якості послуг постачання природного газу

Постачальник самостійно визначає факт недотримання мінімальних стандартів якості послуг постачання природного газу та споживача, якому він має надати таку компенсацію, і надає її без додаткового звернення зі сторони споживача. Звернення із заявою як до поточного, так і до попереднього постачальника про надання компенсації є правом, а не обов'язком споживача й виникає в разі її ненадання постачальником. Закон не містить норм, які б визначали наявність вищевказаної заяви споживача як обов'язкової передумови для виплати йому постачальником (попереднім постачальником) компенсації. Отже, відсутність заяв споживачів про надання компенсації за недотримання мінімальних стандартів якості послуг постачання природного газу не звільняє постачальника, у тому числі попереднього постачальника, від обов'язку надати таку компенсацію.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 березня 2025 року у справі № 620/4132/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125892958>

5.2. Про заборону нарахування плати та стягнення заборгованості за споживання житлово-комунальних послуг на тимчасово окупованих територіях у період воєнного стану

Заборона нарахування плати за житлово-комунальні послуги та стягнення заборгованості за ці послуги, відповідно до абзацу четвертого пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України № 206 від 05 березня 2022 року «Деякі питання оплати житлово-комунальних послуг в період воєнного стану» (в редакції постанови

Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2023 року № 1405 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо оплати житлово-комунальних послуг») є чинною з 30 грудня 2023 року. Але така заборона стосується тимчасово окупованих територій; періоду окупації - з дати початку по дату завершення тимчасової окупації; включення таких територій до переліку тимчасово окупованих територій України; стосується заборгованості утвореної після 24 лютого 2022 року за відповідний період окупації, споживачів та/або членів їх сімей на відповідній території.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 травня 2025 року у справі № 420/17630/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127443909>

5.3. Про дискреційні повноваження Національного банку України щодо встановлення ознак ризикової діяльності небанківських фінансових установ

Національний банк України наділений дискреційними повноваженнями щодо встановлення факту створення ризикової діяльності небанківської фінансової установи, загрози інтересам вкладників або кредиторів на підставі результатів (матеріалів), зокрема безвиїзного нагляду за діяльністю учасників ринку небанківських фінансових послуг, з урахуванням ознак ризиковості, визначених пунктом 9 розділу III Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, затвердженого постановою Правління НБУ від 01 лютого 2021 року № 12.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 липня 2025 року у справі № 320/8669/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129240850>

5.4. Про правову природу інформації Національного банку України щодо прозорості структури власності юридичної особи

Правова природа інформації від Національного банку України, як результат прийнятого ним рішення зберігає свою значущість, поки саме рішення Національного банку України не скасоване або не втрачає чинності в інший спосіб. Таке тлумачення пункту 5 частини першої статті 9 Закону України від 15 травня 2003 року № 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» узгоджується із положеннями, які перелічують джерела формування Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, не встановлюючи спеціальних часових умов відправлення інформації як підстави для її внесення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 02 жовтня 2025 року у справі № 420/32668/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130705325>

5.5. Про обов'язок надавачів фінансових послуг відображати у структурі власності особу / осіб, які здійснюють значний вплив на управління, незалежно від наявності акціонерів із часткою в розмірі 10 і більше відсотків

Відсутність у фінансової установи або особи, яка не є фінансовою установою, але має право надавати окремі фінансові послуги акціонерів, які володіють часткою у розмірі 10 % і більше, не позбавляє обов'язку відображати у структурі власності особу/осіб, які здійснюють значний вплив на управління або діяльність такої установи. У таких випадках значний вплив може проявлятися не лише через володіння корпоративними правами, але й через можливість фактично контролювати прийняття ключових управлінських рішень, визначати стратегічні напрями діяльності, формувати виконавчі органи чи впливати на них іншим чином.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 грудня 2025 року у справі № 160/3966/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132708722>

5.6. Про протиправність встановлення підзаконним нормативно-правовим актом обмежень щодо використання зареєстрованої торговельної марки на вивісці аптечного закладу

Включення до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 року № 929, положення про заборону зазначення на торговельній марці, що належить ліцензіату на законних підставах, вказівки щодо рівня або іншої ознаки цін, яка може вплинути на наміри споживача щодо придбання товарів у такому закладі, інформації, що може вводити споживача в оману, про орієнтованість аптечного закладу на обслуговування певних соціальних груп населення, а також порівнянь з іншими аптечними закладами, є протиправним, оскільки такі вимоги, по-перше, дублюють і конкретизують загальні вимоги щодо оманливості, що прямо заборонено спеціальним законодавством у сфері ліцензування господарської діяльності; по-друге, обмежують правомірне використання зареєстрованої торговельної марки, яка пройшла перевірку у встановленому законом порядку. Будь-які обмеження щодо використання торговельної марки, зокрема шляхом її розміщення на вивісці аптечного закладу, можуть встановлюватися виключно законом, а не підзаконним нормативно-правовим актом. Запровадження Кабінетом Міністрів України додаткових вимог до торговельних марок, які пройшли законодавчо визначені процедури реєстрації та експертизи, порушує принципи правової визначеності, пропорційності та недискримінації,

а також безпідставно обмежує право ліцензіата на використання об'єкта інтелектуальної власності у власній господарській діяльності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 грудня 2025 року у справі № 320/31536/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132725747>

ПІДРОЗДІЛ 6. Державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців

6.1. Про державну реєстрацію зміни кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи з особи, щодо якої застосовані санкції у вигляді блокування активів, на іншу

Оскільки внесення відомостей до Єдиного державного реєстру про зміну кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи з підсанкційної особи на іншу є офіційним визнанням в Україні відповідного факту та впливає на правомочності щодо заблокованих активів, то, враховуючи мету застосування санкцій, державний реєстратор повинен відмовити у проведенні такої реєстрації, попри те, що факт відчуження акцій (частки) такої юридичної особи засвідчений документом іноземної держави. Якщо новий кінцевий бенефіціарний власник юридичної особи вже зареєстрований за законодавством іноземної держави, це не означає автоматичного визнання цього факту в Україні.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 травня 2025 року у справі № 320/14459/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127342797>

ПІДРОЗДІЛ 7. Охорона навколишнього природного середовища

7.1. Про наслідки невиконання органом місцевого самоврядування цільової програми поводження з побутовими відходами

Невиконання органом місцевого самоврядування затвердженої власним рішенням цільової програми поводження з побутовими відходами в частині вжиття заходів, які стосуються існуючого полігону твердих побутових відходів, з урахуванням визначених термінів його експлуатації та встановленого рівня його заповнення, може бути кваліфіковано як порушення цим органом вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, оскільки це створює потенційні загрози для екологічної безпеки при досягненні критичного рівня наповненості вказаного полігону.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 січня 2025 року у справі № 400/10642/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124288274>

7.2. Про правове значення ідентифікації та закріплення меж територій природнозаповідного фонду

Природоохоронне законодавство України передбачає ідентифікацію територій природно-заповідного фонду, в тому числі шляхом встановлення в натурі їх меж, для чого в обов'язковому порядку розробляються проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду. Вказане забезпечує від використання землі на території природно-заповідного фонду (в тому числі заказника) не за цільовим призначенням та запобігає її протиправному привласненню. Отже, встановлення меж територій природно-заповідного фонду є одним з обов'язкових за законом заходів із землеустрою, який забезпечує закріплення на місцевості меж цих територій з метою їх раціонального використання та охорони.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 серпня 2025 року у справі № 600/3379/23-а можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129878406>

ПІДРОЗДІЛ 8. Реалізація публічної політики у сферах соціального захисту громадян та публічної житлової політики

8.1. Про право медичного працівника на одноразову виплату в разі встановлення йому групи інвалідності або ступеня втрати працездатності внаслідок захворювання на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2

Медичний працівник має право на разову виплату, розмір якої встановлюється в кратному розмірі прожиткового мінімуму для працездатних осіб залежно від групи інвалідності такого працівника, яка пов'язана із захворюванням на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричиненим коронавірусом SARS-CoV-2, що настало під час виконання професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження. Група інвалідності, як і ступінь втрати працездатності мають бути встановлені протягом одного календарного року після захворювання на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2, що настало під час виконання професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 січня 2025 року у справі № 600/3715/22-а можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124578039>

8.2. Про необґрунтованість вимог доопрацювання документів для призначення одноразової грошової допомоги, незважаючи на наявність у них судового рішення про факт спільного проживання позивачки з померлим військовослужбовцем

Підхід Міністерства оборони України щодо повернення документів, які містили рішення суду про факт спільного проживання позивачки з померлим військовослужбовцем однією сім'єю, на доопрацювання з метою надання документів, якими встановлено факт перебування на утриманні загиблого та посилення на відсутність факту реєстрації, що обумовило повернення документів, поданих позивачкою для призначення одноразової грошової допомоги, є необґрунтованим.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 лютого 2025 року у справі № 120/17960/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124949299>

8.3. Про умови продовження виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам з 01 серпня 2023 року

Виплата допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, починаючи з 01 серпня 2023 року, не продовжується за одночасного існування двох умов: перебування внутрішньо переміщеної особи за кордоном понад 30 календарних днів підряд станом на 15 липня 2023 року та повернення в Україну станом на 01 серпня 2023 року. Тобто навіть у випадку перебування внутрішньо переміщеної особи за кордоном понад 30 календарних днів підряд станом на 15 липня 2023 року після її повернення в Україну до 01 серпня 2023 року виплата допомоги на проживання такій особі мала бути автоматично продовжена з 01 серпня 2023 року.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 березня 2025 року у справі № 120/4864/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126071575>

8.4. Про недопустимість формального підходу при вирішенні питання щодо надання статусу учасника бойових дій

Визначальною підставою для надання статусу учасника бойових дій є не формальне подання повного пакета документів, а підтвердження факту безпосередньої участі особи в бойових діях або заходах із забезпечення оборони України. Документи виступають лише засобом доведення цієї участі, а не самостійною умовою для визнання такого статусу. Відтак, формальний підхід до розгляду поданих матеріалів, без врахування їх реального змісту та обставин, що свідчать про виконання особою завдань у зоні бойових дій, є неправомірним

і суперечить меті правового регулювання законодавства у сфері захисту прав ветеранів війни.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2025 року у справі №620/11392/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127846763>

8.5. Про право на одноразову грошову допомогу військовослужбовців, звільнених з військової служби у зв'язку із встановленням інвалідності, пов'язаної з виконанням обов'язків військової служби, та інвалідності з причин, що не мають зв'язку з виконанням військового обов'язку

Право на отримання одноразової грошової допомоги виникає у військовослужбовця або особи, звільненої з військової служби лише у зв'язку із встановленням інвалідності у випадках поранення, контузії, травми, каліцтва, отриманих під час проходження військової служби, або захворювання, прямо пов'язаного з її виконанням. При цьому, юридичне значення має саме факт первинного встановлення інвалідності у зв'язку з проходженням військової служби, адже він визначає момент виникнення права на виплату та прожитковий мінімум, з якого має обчислюватися її розмір. Натомість випадки встановлення інвалідності з причин, що не мають зв'язку з виконанням військового обов'язку (побутова травма, загальне захворювання тощо), не підпадають під дію спеціального правового регулювання та не можуть визначати дату для обчислення розміру одноразової грошової допомоги.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 02 вересня 2025 року у справі №240/4278/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129947122>

8.6. Про визначення площі житлового приміщення для надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам

Під поняттям «житлове приміщення (частина житлового приміщення) площею менш як 13,65 кв. метра на одного члена сім'ї», яке вживається в підпунктах 5 пунктів 7, 7-1 Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 332, площа у розмірі 13,65 кв. м. визначена з урахуванням норми саме житлової площі (а не загальної площі об'єкту нерухомості), яка вказана у статті 47 Житлового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 вересня 2025 року у справі № 120/6023/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130178201>

8.7. Про відсутність у житлових комісії гарнізонів повноважень щодо визначення відсоткового розподілу житлових приміщень

Житлові комісії гарнізонів не мають повноважень визначати відсотковий розподіл житлових приміщень. Натомість розподіл житла затверджується заступником Міністра оборони України (відповідно до розподілу обов'язків) на основі пропозицій, наданих визначеним органом, як це передбачено Інструкцією з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 31 липня 2018 року № 380.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 жовтня 2025 року у справі №420/16547/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131232811>

8.8. Про обов'язок держави забезпечувати осіб, хворих на рідкісні (орфанні) захворювання, лікарськими засобами та спеціальними харчовими продуктами

Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII «Основи законодавства України про охорону здоров'я» та підзаконні нормативно-правові акти, які дають право громадянам, які страждають на рідкісні (орфанні) захворювання, на безперебійне і безоплатне забезпечення лікарськими засобами та харчовими продуктами, закупленими за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, не передбачають такої підстави припинення забезпечення громадян лікарськими засобами та харчовими продуктами, як зменшення (обмеження) бюджетного фінансування на ці цілі. Брак коштів для закупівлі відповідних харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання не може бути причиною для відмови у забезпеченні певної категорії громадян лікарськими засобами та харчовими продуктами, оскільки забезпечення людей, які хворіють на рідкісні (орфанні) захворювання, безперебійно, та відповідними харчовими продуктами для спеціального дієтичного споживання є одним із способів забезпечення державних соціальних стандартів і нормативів, тому держава не може односторонньо відмовитись від узятих на себе зобов'язань шляхом невиділення на такі цілі бюджетних асигнувань без унесення відповідних змін до чинного законодавства щодо зміни соціальних стандартів і нормативів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 листопада 2025 року у справі № 260/4454/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131747440>

8.9. Про умову для надання статусу учасника бойових дій членам добровольчих формувань територіальних громад

Члени добровольчих формувань територіальних громад мають право на встановлення статусу учасника бойових дій за умови доведення факту їхньої безпосередньої участі

у бойових діях чи заходах оборони, що підтверджується наказами, довідками та іншими офіційними документами.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 листопада 2025 року у справі №560/8168/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131898107>

8.10. Про повноваження старости або особи, яка виконує його обов'язки, щодо засвідчення справжності підпису на заяві про відмову від отримання одноразової грошової допомоги

Засвідчення виконуючим обов'язки старости справжності підпису члена родини померлого військовослужбовця на заяві про відмову від отримання частки одноразової грошової допомоги, оформленій відповідно до Порядку і умов призначення та виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) військовослужбовців Збройних Сил України в період дії воєнного стану, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 25 січня 2023 року № 45, є законним, належним та достатнім для підтвердження його волевиявлення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 грудня 2025 року у справі № 280/1101/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132336020>

ПІДРОЗДІЛ 9. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування

9.1. Про індексацію пенсії із застосуванням коефіцієнтів збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні

Порядок проведення перерахунку пенсій відповідно до частини другої статті 42 Закону України від 9 липня 2003 року № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 року № 124 «Питання проведення індексації пенсій у 2019 році», підлягає застосуванню виключно в частині, яка не суперечить положенням Закону № 1058-IV. Враховуючи пріоритетність законів над підзаконними актами, застосування положень пункту 5 Порядку № 124 при проведенні індексації пенсій починаючи з 2020 року відповідно до частини другої статті 42 Закону № 1058-IV є протиправним.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду 13 січня 2025 року у справі № 160/28752/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124381321>

9.2. Про протиправність відмови в перерахунку пенсії військовому пенсіонеру з урахуванням додаткової вислуги років через неподання заявником до пенсійного органу розрахунку вислуги років

Основним документом, який необхідний для здійснення територіальним органом Пенсійного фонду України виплати пенсії з урахуванням додаткової вислуги відповідно до частини третьої статті 2 Закону України від 09 квітня 1992 року № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», ініційованої за заявою пенсіонера, є розрахунок вислуги років. Неподання заявником безпосередньо до територіального органу Пенсійного фонду України для призначення (перерахунку) пенсії розрахунку вислуги років не зумовлює настання для нього негативного наслідку у вигляді відмови в перерахунку його пенсії з урахуванням додаткової вислуги років, оскільки пенсійний орган не позбавлений можливості вчинити активні дії щодо отримання від компетентного органу додаткових документів або повідомити заявника про необхідність їх надання з метою належного соціального захисту особливої категорії осіб, які брали участь у захисті Батьківщини.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 січня 2025 року у справі № 580/460/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124782253>

9.3. Про право на пільгове пенсійне забезпечення працівників підприємств, що займаються видобутком та переробкою кам'яної солі, відповідно до Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці»

Стаття 1 Закону України від 02 вересня 2008 року № 345-VI «Про підвищення престижності шахтарської праці» містить чітко визначений перелік корисних копалин, видобуток яких є підставою для визнання особи шахтарем у розумінні цього Закону. Будь-які інші види корисних копалин, включно з кам'яною сіллю, не передбачені в зазначеному переліку. Тому діяльність підприємств, що займаються видобутком та переробкою солі, не належить до сфери регулювання цього Закону й не дає права працівникам таких підприємств на пільгове пенсійне забезпечення або інші спеціальні гарантії, встановлені для шахтарів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 березня 2025 року у справі № 200/1767/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125626307>

9.4. Про доплату до пенсії в розмірі 2000,00 грн та індексацію пенсії військовослужбовця у зв'язку зі зміною розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб

Перерахунок пенсії військовослужбовця на підставі рішення суду з урахуванням розмірів посадового окладу та окладу за спеціальним званням, визначених шляхом множення розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом України про Державний бюджет на 1 січня 2021 року, 1 січня 2022 року, 1 січня 2023 року, на відповідний тарифний коефіцієнт згідно з додатками 1, 12, 13, 14 до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 року № 704 «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб», є таким перерахунком пенсії з підвищенням, який відповідно до абзацу третього пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 року № 713 «Про додатковий соціальний захист окремих категорій осіб» та постанов Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2022 року № 118 «Про індексацію пенсій та заходи щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2022 році», від 24 лютого 2023 року № 168 «Про індексацію пенсій та заходи щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2023 році» є правомірною підставою для невиплати доплати до пенсії в розмірі 2000,00 грн та індексації за 2022, 2023 роки.

Детальніше з текстом рішення Верховного Суду від 16 грудня 2024 року у справі № 400/6254/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123793985>

9.5. Про індексацію пенсії із застосуванням коефіцієнтів збільшення показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні за 2018–2020 роки

При проведенні перерахунку пенсій, призначених у 2020 - 2023 роках згідно з Законом України від 09 липня 2003 року № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», у зв'язку з щорічною індексацією, збільшенню підлягає показник середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески, та який враховується для обчислення пенсії, як це передбачено частиною другою статті 42 цього закону.

Детальніше з текстом постанови судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Верховного Суду від 16 квітня 2025 року у справі № 200/5836/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126667395>

9.6. Про протиправність відмови органу Пенсійного фонду України у розрахунку пенсії державного службовця в разі неподання заявником довідки про заробітну плату за останнім місцем роботи на державній службі

Неподання заявником безпосередньо до територіального органу Пенсійного фонду України для призначення пенсії на підставі статті 37 Закону України від 16 грудня 1993 року № 3723-XII «Про державну службу» довідки (довідок) про заробітну плату працюючого державного службовця відповідної посади та відповідного рангу за останнім місцем роботи пенсіонера на державній службі, до якої включаються всі види оплати праці, з якої було сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, не зумовлює настання для нього негативного наслідку у вигляді відмови у перерахунку його пенсії з урахуванням вказаних документів, оскільки пенсійний орган не позбавлений можливості вчинити активні дії щодо отримання від компетентного органу додаткових документів або повідомити заявника про необхідність їх надання з метою належного захисту його прав на пенсійне забезпечення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 квітня 2025 року у справі № 380/16112/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126854485>

9.7. Про відсутність права у роботодавців на апеляційне оскарження судових рішень у спорах про призначення пільгової пенсії

У справах, де позивачем є фізична особа, відповідачем – орган Пенсійного фонду України, а предмет спору стосується визнання протиправним рішення про відмову у призначенні пенсії особі на пільгових умовах зі зниженням пенсійного віку на підставі Закону України від 05 листопада 1991 року № 1788-XII «Про пенсійне забезпечення» роботодавці, де працювала особа, та у яких відповідно виникає обов'язок відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пільгової пенсії, не мають права на апеляційне оскарження таких судових рішень.

Детальніше з текстом постанови судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Верховного Суду від 13 травня 2025 року у справі № 420/16041/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127342982>

9.8. Про умови призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника членам сім'ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин

Для призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника непрацездатним членам сім'ї особи, якій відповідно до Закону України від 12 липня 2018 року № 2505-VIII «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» надано правовий статус особи, зниклої безвісти за особливих обставин, встановлений

вичерпний перелік умов, до яких відносяться: непрацездатність членів сім'ї особи, яка зникла безвісти; перебування на повному утриманні годувальника (за виключенням дітей); сплив одного місяця з дня внесення інформації про безвісне зникнення особи до Єдиного реєстру досудових розслідувань або до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 липня 2025 року у справі № 160/24320/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128924756>

9.9. Про неприпустимість надмірного формалізму при розгляді звернення у формі адвокатського запиту щодо перерахунку пенсії

Навіть за умови подання звернення у формі адвокатського запиту, якщо з його змісту вбачається чітке волевиявлення на здійснення перерахунку пенсії, таке звернення має розглядатися як належне звернення за змістом, а не формою. Відмова у задоволенні такого звернення лише з формальних підстав без належної оцінки його змісту та встановлення дійсного волевиявлення особи, є проявом надмірного формалізму з боку органу державної влади, призводить до фактичного обмеження гарантованого Конституцією України права особи на соціальне забезпечення і суперечить принципам пропорційності, добросовісності та верховенства права у сфері публічно-правових відносин.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 липня 2025 року у справі № 580/710/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129013221>

9.10. Про протиправність застосування понижуючих коефіцієнтів до суми пенсії, призначеної відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», з метою обмеження її максимального розміру

Застосування при обчисленні (перерахунку) розміру пенсій громадян України із числа осіб, які перебували на військовій службі та інших осіб, які мають право на пенсію за Законом України від 09 квітня 1992 року № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», положень статті 46 Закону України від 19 листопада 2024 року № 4059-IX «Про Державний бюджет України на 2025 рік» та постанови Кабінету Міністрів України від 03 січня 2025 року № 1 «Про визначення порядку виплати пенсій деяким категоріям осіб у 2025 році у період воєнного стану», якими передбачено виплату таких пенсій, із застосуванням коефіцієнтів до суми пенсії, яка перевищує 10 розмірів прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність (що фактично призводить до обмеження розміру таких пенсій), є протиправним

та таким, що обмежує гарантоване право на належний соціальний захист, передбачене статтею 46 Конституції України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 вересня 2025 року у справі №120/1081/25 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130178586>

9.11. Про розмір додаткової пенсії за шкodu, заподіяну здоров'ю, відповідно до статті 50 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»

Додаткова пенсія за шкodu, заподіяну здоров'ю особам з інвалідністю, які належать до потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи категорії 1, має нараховуватися та виплачуватися в порядку та розмірах, визначених статтею 50 Закону України від 28 лютого 1991 року № 796-XII «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» в редакції Закону України від 06 червня 1996 року № 230/96-ВР "Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»", позаяк вона за своєю суттю є додатковою соціальною гарантією для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи та становить невід'ємну складову позитивного обов'язку держави забезпечити особам з інвалідністю з числа таких постраждалих посилений соціальний захист, у зв'язку з чим обмеження такого права є неприпустимим.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 листопада 2025 року у справі №580/5022/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131523589>

9.12. Про визначення розміру доплат за науковий ступінь та вчене звання при перерахунку пенсій військовослужбовцям

Розмір доплат за науковий ступінь та вчене звання, що враховується при перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України від 09 квітня 1992 року № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», визначається виключно на підставі спеціальних нормативно-правових актів, що регулюють питання соціального забезпечення військовослужбовців, зокрема, відповідно до положень постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 року № 704 «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб» та Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам, затвердженого наказом Міністра оборони України від 07 червня 2018 року

№ 260. При цьому положення частини другої статті 59 Закону України від 01 липня 2014 року № 1556-VII «Про вищу освіту» не застосовуються.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 листопада 2025 року у справі № 420/12420/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131522681>

9.13. Про обов'язок органу Пенсійного фонду України забезпечити реалізацію права особи на отримання пенсії у випадку повернення банком коштів у зв'язку з некоректними реквізитами одержувача (пенсіонера)

Повернення банком коштів у зв'язку з некоректними реквізитами одержувача (пенсіонера) не звільняє орган пенсійного фонду від активного процесуального обов'язку забезпечити подальшу реалізацію права особи на отримання пенсії. На орган пенсійного фонду покладено не лише обов'язок формального прийняття заяви, але й обов'язок здійснити її розгляд, що, у випадку подання заяви про виплату пенсії на банківський рахунок, включає: 1) перевірку правильності оформлення заяви та документів; 2) аналіз реквізитів, у тому числі банківського рахунку; 3) встановлення відповідності документів вимогам законодавства; 4) витребування у заявника додаткових відомостей у випадку виявлення розбіжностей або недоліків; 5) ухвалення мотивованого рішення за результатами розгляду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 грудня 2025 року у справі № 420/13975/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132411150>

ПІДРОЗДІЛ 10. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування

10.1. Про необхідність подання окремої заяви для призначення державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства незалежно від отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника

Законом України від 16 листопада 2000 року № 2109-III «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» передбачено право на одночасне призначення державної соціальної допомоги та пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Однак реалізація цього права вимагає від особи вчинення дій, таких як подання окремої заяви на призначення кожного з видів допомоги. Призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника не породжує автоматичного виникнення обов'язку органу соціального захисту призначати допомогу за Законом України від 16 листопада 2000 року № 2109-III «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» без відповідної заяви.

Особа повинна подати окрему заяву на призначення державної соціальної допомоги як особі з інвалідністю з дитинства, надати необхідні документи, і лише після цього орган соціального захисту може ухвалити рішення про призначення такої допомоги.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 травня 2025 року у справі № 620/15888/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127700473>

10.2. Про обчислення щомісячної страхової виплати у зв'язку з професійним захворюванням у разі призупинення дії трудового договору через військову агресію російської федерації проти України

У випадку, коли всі дванадцять календарних місяців розрахункового періоду, що передують місяцю настання права на страхову виплату у зв'язку з професійним захворюванням, підлягають виключенню через наявність поважної причини, такої як призупинення дії трудового договору у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України (що підтверджується пунктом 3 Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2001 року № 1266), то для обчислення щомісячної страхової виплати застосовується пункт 12 цього Порядку. Це означає, що середня заробітна плата для обчислення щомісячної страхової виплати повинна визначатися виходячи з тарифної ставки (посадового окладу) або її частини, встановленої на день настання права на страхову виплату. Якщо такі дані відсутні, розрахунок здійснюється на основі мінімальної заробітної плати (або її частини), встановленої законом на день звернення за виплатою. При цьому розрахунок здійснюється відповідно до тієї професії/посади, за якою застрахована особа працювала до моменту ушкодження здоров'я і за якою медико-соціальною експертною комісією їй встановлено стійку втрату професійної працездатності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 червня 2025 року у справі № 200/1080/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128369154>

ПІДРОЗДІЛ 11. Соціальний захист сімей із дітьми

11.1. Про право дитини, народженої після загибелі батька-військовослужбовця, на отримання одноразової грошової допомоги

Встановлення права на отримання одноразової грошової допомоги передуює перерозподілу суми такої допомоги і встановлення наявності у дитини права на отримання грошової допомоги у зв'язку із загибеллю її батька, не може ставитись у залежність від перерозподілу цих коштів. Дитина військовослужбовця,

яка народилась після загибелі батька військовослужбовця та зачата за життя загиблої (померлої) особи, має право на отримання одноразової грошової допомоги і не повинна нести тягар неможливості перерозподілу цієї допомоги уповноваженим органом або наявності спору щодо перерозподілу цих коштів або повернення неправомірно отриманих коштів з інших осіб.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 липня 2025 року у справі № 280/2822/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128740142>

11.2. Про порядок реалізації права дитини загиблого військовослужбовця, народженої після його смерті, на одноразову грошову допомогу у випадку її попередньої виплати іншим членам сім'ї

Коли одноразова грошова допомога вже була призначена і виплачена іншим членам сім'ї загиблого військовослужбовця, дія пункту 2 Перехідних положень Закону України від 22 березня 2024 року № 3515-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо призначення і виплати одноразової грошової допомоги» (яким встановлено умову реалізації дитиною загиблого військовослужбовця, зачатої за його життя та народженої після його смерті, права на отримання одноразової грошової допомоги) не породжує нового права на повторне призначення або додаткову виплату коштів із державного бюджету. У такій ситуації реалізація права дитини можлива лише у спосіб передбачений абзацом тринадцятим пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», - шляхом перерозподілу вже виплаченої суми між отримувачами за їх взаємною згодою, або в судовому порядку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 листопада 2025 року у справі №560/12192/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131838658>

ПІДРОЗДІЛ 12. Праця та зайнятість населення

12.1. Про неприпустимість обміну персоналом (працівниками) між суб'єктами господарювання на підставі договорів про співробітництво

Трудове законодавство України вимагає офіційного оформлення трудових відносин відповідно до норм Кодексу законів про працю України. У зв'язку із цим обмін персоналом (працівниками) між підприємствами (юридичними особами або фізичними особами – підприємцями) на підставі договорів про співробітництво (співпрацю або партнерство) є неприпустимим і може свідчити

виключно про використання роботодавцем способу обходу вимог трудового законодавства про обов'язкове оформлення трудових відносин.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 06 березня 2025 року у справі № 260/4202/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125656333>

12.2. Про поширення вимоги закону щодо виконання нормативу працевлаштування осіб з інвалідністю на адвокатські об'єднання

Будь-яка юридична особа, яка використовує найману працю, незалежно від її організаційно-правової форми чи виду діяльності (господарської чи негосподарської), є роботодавцем і зобов'язана виконувати норматив працевлаштування осіб з інвалідністю, встановлений Законом України від 21 березня 1991 року № 875-XII «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». Таким чином, адвокатські об'єднання, хоча і не є суб'єктами господарювання в розумінні Господарського кодексу України, підпадають під дію Закону № 875-XII як роботодавці, оскільки використовують найману працю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 червня 2025 року у справі №320/21865/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128262843>

ПІДРОЗДІЛ 13. Реалізація державної політики у сфері освіти, науки, культури та спорту

13.1. Про визначення обсягу державного замовлення за освітньо-кваліфікаційними та науковими рівнями

Уряд визначає лише загальний обсяг державного замовлення за освітньо-кваліфікаційними та науковими рівнями, а розподіл вказаних показників вже безпосередньо віднесений до компетенції відповідних державних замовників. Надання рекомендацій для зарахування на бюджет не є тотожним затвердженню планового розподілу обсягу державного замовлення між базами вступу, а тому надання рекомендації для зарахування на бюджет не може вважатися розподілом обсягу державного замовлення між базами вступу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 лютого 2025 року у справі № 440/10310/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125113195>

13.2. Про наслідки зарахування закладом вищої освіти осіб на навчання понад ліцензований обсяг

Виходячи з законодавчо визначеного поняття «заклад вищої освіти» та умов його функціонування — на підставі виданої ліцензії на провадження освітньої діяльності з дотриманням встановленого ліцензійного обсягу, особи, зараховані понад такий обсяг, не можуть вважатися такими, що набули статусу здобувачів вищої освіти у визначений законодавством спосіб та не користуються відповідними правами, зокрема і правом на отримання довідки, яка формується за даними Єдиної державної електронної бази з питань освіти та має підтверджувати статус здобувача вищої освіти.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 серпня 2025 року у справі № 280/7211/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129331395>

13.3. Про виключну компетенцію органів державної влади у замовленні науково-проектної документації пам'ятки археології

У разі розташування пам'ятки археології на території сільської, селищної, міської ради, замовником науково-проектної документація з визначення меж і режимів використання території цієї пам'ятки та її невід'ємної складової - проекту землеустрою щодо організації і встановлення меж території пам'ятки археології виступає власник пам'ятки чи уповноважені ним особи. При цьому виконавчий орган сільської, селищної, міської ради не може виступати замовником науковопроектної документації, оскільки землевласником та власником пам'ятки є держава в особі її відповідних органів державної влади.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 вересня 2025 року у справі №140/6548/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130291008>

13.4. Про послідовність здобуття освіти в разі продовження особою незавершеного навчання за бакалаврським рівнем вищої освіти в іншому вищому навчальному закладі з того ж самого курсу

Здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти розпочинається з моменту зарахування особи до відповідного навчального закладу та закінчується у момент її відрахування з нього у зв'язку з успішним виконанням освітньої програми та врученням передбаченого законом документа про вищу освіту, зокрема, диплома бакалавра встановленого зразка. Тому продовження навчання за бакалаврським рівнем вищої освіти особою, яка має лише повну загальну середню освіту і жоден документ про вищу освіту раніше не отримувала, в іншому вищому навчальному закладі з того ж самого курсу, з якого вона була відрахована з попереднього

навчального закладу, за тією ж спеціальністю і освітньою програмою – не може вважатись повторним здобуттям вищої освіти й, незалежно від тривалості та перерв у навчанні, не порушує послідовність здобуття освіти у розумінні частини другої статті 10 Закону України від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII «Про освіту».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 жовтня 2025 року у справі № 200/5372/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131409264>

РОЗДІЛ 3. СПРАВИ, РОЗГЛЯНУТІ СУДОВОЮ ПАЛАТОЮ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

ПІДРОЗДІЛ 1. Забезпечення права особи на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів

1.1. Про розпорядника інформації щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності адвокатів

Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури володіє інформацією про перелік осіб, які притягалися до дисциплінарної відповідальності, та реквізитами цих рішень, оскільки створює її в процесі виконання своїх обов'язків. Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури є розпорядником такої інформації в розумінні Закону України від 13 січня 2011 року № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 березня 2025 року у справі № 380/25348/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126136849>

1.2. Про обмеження права компенсації за зруйноване майно для іноземців

В українському законодавстві відсутні положення, які прямо дискримінували б іноземців за національністю, етнічною приналежністю чи іншими дискримінаційними критеріями. Право на компенсацію регулюється виключно об'єктивними критеріями, а саме: наявністю відповідного статусу, визначеного Законом України від 23 лютого 2023 року № 2923-IX «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України», та Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України».

Отже, відсутність такого права у іноземців не може розцінюватися як дискримінація. Відсутність у іноземців права на отримання компенсації за шкоду, завдану їхньому нерухомому майну внаслідок збройної агресії російської федерації, є законним, виправданим і пропорційним рішенням держави. Це рішення повністю узгоджується з міжнародними стандартами, зокрема, положеннями Європейської конвенції з прав людини та загальновизнаними принципами міжнародного права. Отже, встановлені законом обмеження не є проявом дискримінації, а спрямовані на досягнення легітимної мети - забезпечення раціонального і ефективного використання державних ресурсів в умовах воєнного стану та соціальноекономічних викликів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 квітня 2025 року у справі № 200/5556/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126885224>

1.3. Про особливий порядок набрання чинності актами Кабінету Міністрів України з інформацією обмеженого доступу

Наявність в актах Уряду інформації з обмеженим доступом зумовлює особливий порядок набрання цими актами (або їх окремими положеннями) чинності, що означає, що вони не підлягають опублікуванню і набирають чинності з моменту їх доведення в установленому порядку до виконавців, якщо цими постановами не встановлено пізніший термін набрання ними чинності. Відповідно, загальне правило щодо набрання постановами Кабінету Міністрів України чинності «з дня їх офіційного опублікування, якщо інше не передбачено самими постановами, але не раніше дня їх опублікування», за описаної ситуації не застосовується.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 жовтня 2025 року у справі №640/23545/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131217558>

ПІДРОЗДІЛ 2. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо прийняття та проходження служби

Глава 2.1. Проходження служби військовослужбовцями

2.1.1. Про право на додаткову винагороду військовослужбовцю

Підставою для виплати додаткової винагороди військовослужбовцю є відповідний наказ командира, а процедура підтвердження участі в бойових діях здійснюється шляхом видачі довідки та базується на одному з визначених документів (бойовому наказі, журналі бойових дій чи рапорті). Таким чином, навіть якщо підтверджуючі

докази містять формальні недоліки, але засвідчують фактичну участь у заходах, це може бути достатньою підставою для нарахування додаткової винагороди.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 січня 2025 року у справі № 360/956/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124472228>

2.1.2. Про причинний зв'язок загибелі військовослужбовців

Положення Інструкції про розслідування та облік нещасних випадків з військовослужбовцями, професійних захворювань і аварій у Збройних Силах України, яка затверджена наказом Міністерства оборони України 27 жовтня 2021 року № 332 не поширюється на військовослужбовців, які загинули внаслідок бойових уражень або дій з боку противника в районі ведення бойових дій, оскільки такі випадки є бойовими людськими втратами і обліку як нещасні випадки не підлягають. Водночас випадки загибелі військовослужбовців, що сталися в районі ведення бойових дій або проведення операції Об'єднаних сил, але не пов'язані з бойовими ураженнями або діями з боку противника, розслідуються згідно з вимогами цієї Інструкції.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 травня 2025 року у справі № 300/6309/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127308596>

2.1.3. Про розрахункову величину для посадового окладу та окладу за військове звання з 20 травня 2023 року

З 20 травня 2023 року розміри посадових окладів, окладів за військовими (спеціальними) званнями військовослужбовців, осіб рядового та начальницького складу та деяких інших осіб розраховуються виходячи з розміру 1762 гривень та визначаються шляхом множення на відповідний тарифний коефіцієнт. Отже з 20 травня 2023 року пункт 4 постанови Кабінету Міністрів України «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб» від 30 серпня 2017 року № 704 передбачає сталу розрахункову величину для посадового окладу та окладу за військове звання 1762 грн, а не прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на 01 січня календарного року.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 червня 2025 року у справі № 480/7154/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128436102>

2.1.4. Про недопустимість звуження підстав для виплати підвищеної додаткової винагороди актами нижчої юридичної сили

Доповнення підстав для нарахування та виплати додаткової винагороди, передбаченої постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», які визначають право військовослужбовців на підвищену додаткову винагороду, вимогами «безпосереднього зіткнення з противником» та «вогневого ураження», коли це не обумовлено природою відповідних бойових завдань, таких як забезпечення здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії безпосередньо в районах їх (бойових дій) ведення (здійснення), порушує вимогу, щоб акти нижчої юридичної сили не суперечили актам вищої сили. У випадку виникнення такої колізії загальновизнаним способом її вирішення є надання переваги акту вищої юридичної сили.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 жовтня 2025 року у справі № 380/3973/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131215385>

2.1.5. Про мобілізацію осіб, яким на момент призову не виповнилося 25 років

Військовозобов'язані, визнані військово-лікарською комісією за станом здоров'я придатними до військової служби, і які не досягли 25-річного віку, підлягають призову під час мобілізації. Віковий критерій у 25 років застосовується лише до призовників, а не до військовозобов'язаних у запасі. Таким чином, будучи військовозобов'язаним та визнаним придатним, позивач правомірно підлягав мобілізації, незалежно від того, що на момент призову йому не виповнилося 25 років.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 листопада 2025 року у справі №460/5251/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131801107>

Глава 2.2. Проходження публічної служби

2.2.1. Про неможливість оголошення конкурсу на посаду керівника комунального підприємства під час воєнного стану

Оголошення конкурсу, зокрема на посаду керівника комунального підприємства, на яку було здійснено призначення особи у період дії воєнного стану відповідно до абзацу першого частини п'ятої статті 10 Закону України «Про правовий режим

воєнного стану», можливе лише після припинення чи скасування воєнного стану.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2025 року у справі № 340/6569/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127557714>

2.2.2. Про притягнення службової особи до матеріальної відповідальності у зв'язку із затримкою розрахунку з працівником при його звільненні

Правова природа середнього заробітку, виплаченого у зв'язку із затримкою розрахунку при звільненні, у випадку його виникнення з вини конкретної службової особи, дає підстави кваліфікувати таку виплату як пряму дійсну шкоду, що, за наявності всіх інших необхідних юридичних елементів (протиправної поведінки, причинного зв'язку, вини), може бути підставою для притягнення особи до матеріальної відповідальності відповідно до Закону №160-IX «Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державні».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 червня 2025 року у справі № 420/18550/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128436715>

2.2.3. Про правове регулювання виплат для посад патронатної служби на території з підвищеною загрозою у зв'язку з можливими чи дійсними бойовими діями

Урядом передбачено два види виплат за роботу в умовах підвищеної небезпеки: підвищений посадовий оклад та надбавку за особливі умови праці. Обидві виплати мають однакову мету, спільну підставу – виконання обов'язків у зоні бойових дій – і встановлений граничний розмір у 50% посадового окладу. Водночас надбавка за особливі умови праці не поширюється на працівників судових органів, оскільки для них передбачено окреме правове регулювання аналогічного змісту.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 квітня 2025 року у справі № 200/6252/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126730411>

2.2.4. Про застосування статті 236 Кодексу законів про працю України у разі скасування судового рішення про поновлення працівника на посаді

Рішення про поновлення на роботі/посаді підлягають негайному виконанню й цей імператив адресований передовсім роботодавцю. Стаття 236 Кодексу законів про працю України за своєю суттю як раз установлює відповідальність за невиконання цих вимог у виді стягнення з роботодавця середнього заробітку за час затримки виконання рішення суду про поновлення на роботі працівника. В основі «затримки виконання», про яку йдеться в статті 236

Кодексу законів про працю України, перебуває саме нехтування роботодавцем наведеними правовими вимогами, що здатне мати для працівника наслідки у вигляді втрат від неотримання заробітної плати, неможливість працевлаштуватись тощо. Своєю чергою це означає, що зі скасуванням судового рішення про поновлення працівника, передумова застосування статті 236 Кодексу законів про працю України не зникає, оскільки залишається факт порушення роботодавцем вимог Закону про негайне виконання судового рішення в цій частині та обов'язковість судового рішення. Сама лише незгода з висновками суду про незаконність звільнення працівника та оскарження судового рішення із цих міркувань жодним чином не виправдовують порушення вказаних вимог Закону.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 квітня 2025 року у справі № 280/5280/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126521416>

ПІДРОЗДІЛ 3. Справи, що виникають з відносин публічної служби, зокрема щодо звільнення з публічної служби

3.1. Про врахування щомісячної винагороди для обчислення компенсації за невикористану відпустку при звільненні військовослужбовця

Винагорода, запроваджена постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», яка виплачувалась як щомісячний додатковий вид грошового забезпечення, має враховуватися в загальній сумі грошового забезпечення для обчислення компенсації за всі невикористані дні щорічної основної відпустки, оскільки підпункт 6 розділу XXXI Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 07 червня 2018 року № 260, не містить жодних винятків щодо урахування таких винагород.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 січня 2025 року у справі № 240/31245/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124408981>

3.2. Про неможливість звільнення з військової служби під час мобілізації через досягнення пенсійного віку

Призначення пенсії за віком на підставі пункту 4 частини першої статті 115 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», згідно з приписами Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», не є належною

та достатньою підставою для звільнення з військової служби за призовом під час мобілізації та дії воєнного стану.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 січня 2025 року у справі № 420/30545/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124647906>

3.3. Про право командування приймати рішення щодо увільнення військовослужбовців від займаних посад і їх подальшого призначення

Скорочення штатних посад та зміна організаційно-штатної структури, зокрема у разі переведення військових формувань на штати воєнного часу, є законними підставами для зарахування військовослужбовців у розпорядження посадових осіб для вирішення питання щодо їх подальшого службового використання. Незазначення у наказі конкретного підпункту відповідного положення не є підставою для скасування такого наказу, якщо його видання відповідає вимогам чинного законодавства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 07 лютого 2025 року у справі № 520/1298/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125012035>

3.4. Про можливість звільнення з військової служби одного із синів для догляду за батьком – особою з інвалідністю

При вирішенні питання про звільнення військовослужбовця з військової служби за сімейними обставинами у зв'язку з необхідністю догляду за одним із батьків, який є особою з інвалідністю I групи, слід враховувати не лише фізичну наявність інших членів сім'ї першого або другого ступеня споріднення, але й їхню реальну можливість здійснювати такий догляд.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 лютого 2025 року у справі № 380/16966/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125483405>

3.5. Про правову природу додаткової винагороди при звільненні зі служби в поліції

За своєю правовою природою додаткова винагорода, встановлена пунктом 1 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», є одноразовим додатковим видом грошового забезпечення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 березня 2025 року у справі № 240/2921/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126169157>

3.6. Про дисциплінарну відповідальність державного службовця за прогул

У разі вчинення державним службовцем прогулу (у тому числі відсутність на службі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин, суб'єкт призначення або керівник державної служби має право притягнути такого державного службовця до дисциплінарної відповідальності (у разі якщо не минуло шість місяців з дня, коли керівник державної служби дізнався або мав дізнатися про вчинення дисциплінарного проступку, а також якщо не минув один рік після його вчинення) у вигляді оголошення догани. У разі ж встановлення систематичності (повторно протягом року) відповідного дисциплінарного проступку державного службовця, суб'єкт призначення або керівник державної служби має право застосувати винятковий вид дисциплінарного стягнення як звільнення з посади державної служби. Обов'язковою умовою для звільнення державного службовця є встановлення систематичності (тобто вчинених неодноразово протягом року) прогулів (відсутності на роботі більше трьох годин) цієї особи без поважних причин. Разом з цим, єдиною належною обставиною, яка свідчить про систематичність вчинення державним службовцем такого дисциплінарного проступку як прогул без поважних причин, є чинне рішення суб'єкта призначення (керівника відповідного державного органу) про накладення на даного державного службовця дисциплінарного стягнення за таке ж порушення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 09 липня 2025 року у справі № 380/9508/22 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128740400>

3.7. Про недопустимість звільнення держслужбовця лише через зміну назви органу чи посади

Звільнення особи з посади державної служби може бути пов'язано з реорганізацією, ліквідацією установи, скороченням посад чи штату працівників і буде вважатися необхідним та обґрунтованим у тому випадку, коли істотно змінюються або взагалі ліквідовуються функції, виконання яких передбачено посадою, яку займає державний службовець в певному державному органі. Одночасно, лише зміна назви державного органу (структурного підрозділу органу) чи посади державного службовця в цьому органі не може вважатися належною та достатньою підставою для звільнення державного службовця, в тому числі на підставі пункту 1 частини першої статті 87 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 серпня 2025 року у справі № 540/7297/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129331686>

3.8. Про компенсацію чергувань у вихідні дні шляхом надання додаткової відпустки

Відповідно до умов внутрішніх нормативних актів Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення, у разі залучення його посадових осіб до виконання невідкладної роботи у вихідні чи святкові дні, останнє зобов'язане компенсувати працівникам таку роботу наданням 1 календарного дня відпустки за кожне чергування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 вересня 2025 року у справі №400/4428/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129947262>

3.9. Про відсутність права особи на виплату вихідної допомоги при звільненні у разі набрання законної сили судовим рішенням про поновлення її на роботі

Поновлення працівника на роботі на підставі судового рішення, яке набрало законної сили, та виплата йому середнього заробітку за час вимушеного прогулу відповідно до статті 235 КЗпП України, вказує на відсутність права на виплату вихідної допомоги при звільненні, передбачену статтею 44 КЗпП України, оскільки відсутній факт остаточного припинення трудових відносин та досягнута ключова мета вихідної допомоги - компенсація втрати доходу у зв'язку зі звільненням не з вини працівника. Також за таких обставин не підлягає задоволенню і вимога про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні відповідно до статті 117 КЗпП України, як похідна від вимоги про виплату вихідної допомоги.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 грудня 2025 року у справі № 640/8468/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132767747>

3.10. Про критерії визнання наказу злочинним або явно незаконним для відмови від його виконання поліцейським

Для визначення наказу злочинним або явно незаконним, у розумінні статті 8 Закону України від 02 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію» та статті 5 Дисциплінарного статуту, має бути встановлено очевидну (для усвідомлення протиправності такого наказу не потрібно проводити складного правового аналізу чи звертатися до спеціальних норм: незаконність впливає безпосередньо зі змісту наказу та загальновідомих вимог закону) протиправність, що проявляється у вимозі вчинити дії, які суперечать закону, службовій присязі або утворюють склад кримінального правопорушення, а у разі наполягання на його виконанні - підтверджено факт письмового повідомлення керівництва про цю обставину.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 грудня 2025 року у справі № 340/1237/22 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132534266>

3.11. Про припинення державної служби при досягненні 65-річного віку та дискреційне право суб'єкта призначення на продовження

Положення пункту 7 частини 1 статті 83 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» щодо припинення державної служби у разі досягнення державним службовцем 65-річного віку є імперативним та у разі неприйняття суб'єктом призначення рішення про продовження строку перебування на державній службі є безумовною підставою для звільнення такої особи. Продовження граничного віку перебування на державній службі є правом суб'єкта призначення, а не його обов'язком. Потребу державної служби у конкретному державному службовцеві, який досяг 65-річного віку, визначає суб'єкт призначення. При цьому, бажання особи продовжити службу після досягнення нею 65-річного віку не є достатньою підставою для продовження державної служби після досягнення особою граничного віку перебування на службі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 грудня 2025 року у справі № 140/5414/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132726924>

ПІДРОЗДІЛ 4. Громадський порядок та безпека, національна безпека та оборона України (зокрема щодо дорожнього руху, транспорту та перевезення пасажирів)

4.1. Про повноваження Служби безпеки України при прийнятті рішень про заборону в'їзду в Україну іноземцям та особам без громадянства

Повноваження Служби безпеки України щодо прийняття рішення про заборону іноземцю в'їзду в Україну є виключними та дискреційними і суд не може здійснювати переоцінку загрозам національній безпеці України, яка попередньо здійснена Службою безпеки України. Саме Служба безпеки України наділена виключною компетенцією надавати оцінку наявності в діях відповідних суб'єктів загроз національній безпеці та приймати за результатами такої оцінки відповідне рішення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 квітня 2025 року у справі № 600/6944/21-а можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126693469>

4.2. Про статус автомобільного перевізника, що здійснює перевезення вантажів

Автомобільним перевізником, що здійснює перевезення вантажів на договірних умовах, є суб'єкт господарювання, який відповідно до законодавства надає послугу згідно з договором про перевезення вантажу транспортним засобом, що використовується на законних підставах. Тобто законодавець пов'язує наявність статусу автомобільного перевізника, що здійснює перевезення вантажів саме із наявністю договору про перевезення вантажу транспортним засобом,

що використовується на законних підставах. Законними підставами використання транспортного засобу є використання транспортних засобів, які належать перевізнику на праві власності або згідно з правом користування, яке опосередковується укладенням відповідних договорів. Для підтвердження наявності статусу «автомобільного перевізника, що здійснює перевезення вантажу» необхідно встановити дві ознаки: 1) наявність договору про перевезення вантажу транспортним засобом; 2) використання транспортного засобу на законних підставах.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2025 року у справі №120/10641/22 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125825620>

4.3. Про обов'язок автомобільного перевізника роздруковувати з тахографа дані про режим праці та відпочинку водіїв

Автомобільні перевізники мають обов'язок забезпечити, а водії пред'явити особам, які здійснюють контроль за дотриманням законодавства про автомобільний транспорт, документи, на підставі яких здійснюються міжнародні перевезення. Крім того, на водіїв покладається обов'язок допускати до перевірки тахографів посадових осіб Державної служби України з безпеки на транспорті, надавати їм тахокарти, а також у разі, якщо у транспортному засобі використовуються цифрові тахографи, роздруковувати інформацію про роботу та відпочинок водіїв.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 вересня 2025 року у справі №500/4485/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130048017>

4.4. Про перевезення на таксі без мети отримання доходу

Перевезення фізичною особою - суб'єктом господарювання за власний кошт пасажирів на таксі не є тотожним перевезенню для власних потреб, оскільки останнє передбачає перевезення пасажирів без мети отримання доходу, таке перевезення не може вважатися господарською діяльністю та не потребує надання перевізником ліцензії та сервісної книжки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 02 жовтня 2025 року у справі №140/14255/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130705402>

ПІДРОЗДІЛ 5. Примусове виконання судових рішень і рішень інших органів

5.1. Про стягнення з боржника виконавчого збору й основної винагороди за виконання одного судового рішення

Виконавче законодавство не ставить право приватного виконавця на отримання основної винагороди в залежність від тієї обставини, що на примусовому виконанні в органах державної виконавчої служби перебуває постанова державного виконавця про стягнення виконавчого збору. Це право залежить від того, чи виконане рішення в повному або частковому обсязі внаслідок дій приватного виконавця. На противагу цьому виконавче законодавство містить норму, у якій обумовлений випадок, коли виконавчий збір не стягується або припиняється стягуватися у зв'язку з участю приватного виконавця у процедурі виконання того самого виконавчого документа. У випадках, коли стягувач самостійно передає виконавчий документ на виконання приватному виконавцю, після того як державний виконавець уже розпочав стягнення виконавчого збору, останнє виконавче провадження підлягає закінченню.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 березня 2025 року у справі № 580/245/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125855202>

5.2. Про підстави виключення боржника з Єдиного реєстру боржників

Повернення виконавчого документа стягувачу у зв'язку з відсутністю у боржника майна, на яке може бути звернено стягнення, не є підставою для виключення відомостей про боржника з Єдиного реєстру боржників.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 квітня 2025 року у справі № 580/12260/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126346362>

5.3. Про відсутність у виконавця обов'язку перевіряти цільове призначення рахунків боржника до накладення арешту

Закон України від 02 червня 2016 року №1404-VIII «Про виконавче провадження» не покладає на виконавця обов'язку здійснювати попереднє дослідження цільового призначення кожного банківського рахунку боржника до накладення арешту. Частина третя статті 52 указаного Закону такий обов'язок покладає на банк – саме він повинен перевірити, чи підпадає рахунок під спеціальний режим, і в разі виявлення цільового призначення, яке виключає арешт коштів, зобов'язаний повідомити виконавця та повернути постанову про арешт коштів боржника без виконання. Водночас обов'язок виконавця полягає у знятті арешту з коштів на рахунку боржника саме за умови надання документального підтвердження,

що відповідний рахунок боржника має спеціальний режим використання та/або звернення стягнення на такі кошти заборонено законом, банком або боржником.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 серпня 2025 року у справі №320/14377/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129537512>

5.4. Про накладення штрафу на боржника за невиконання рішення суду в пенсійних спорах

Виплата пенсії за відсутності виділення Пенсійним фондом України коштів для їх виплати та без фактичного перерахування коштів боржнику не може вважатися невиконанням рішення суду без поважних причин, а відтак, невиплата боржником у виконавчому провадженні суми пенсії на виконання рішення суду зумовлена не недбалістю боржника чи неналежним виконанням ним обов'язків, а сталася з незалежних від боржника причин, які є поважними в розумінні статей 63 та 75 Закону України від 02 червня 2016 року № 1404-VIII «Про виконавче провадження». Таким чином, у державного виконавця відсутні підстави для вирішення питання щодо накладення штрафу на боржника за невиконання без поважних причин рішення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 листопада 2025 року у справі № 260/9788/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131779745>

5.5. Про розмежування підстав закінчення виконавчого провадження: у зв'язку з виконанням рішення та визнанням виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню

Визнання виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню, і фактичне виконання в повному обсязі рішення згідно з виконавчим документом є самостійними підставами для закінчення виконавчого провадження і їх одночасне застосування є неможливим. У зв'язку з цим, закінчення виконавчого провадження з підстави фактичного виконання рішення згідно з виконавчим документом унеможливорює закінчення виконавчого провадження з підстави визнання виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню, оскільки виконавче провадження не може бути розпочате знову.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 грудня 2025 року у справі № 420/30264/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132668158>

ПІДРОЗДІЛ 6. Реалізація державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики (здійснення публічних закупівель, державного фінансового контролю)

6.1. Про порядок внесення змін до плану роботи Держаудитслужби України

Проект змін до плану роботи Держаудитслужби України в частині інспектувань має бути розглянуто і затверджено до початку поточного планового періоду, але не пізніше ніж за 20 календарних днів до його закінчення. За обґрунтованої потреби рішення про внесення змін до планів державного фінансового контролю може бути прийнято пізніше, у тому числі після завершення поточного планового періоду, якщо це зв'язано із зміною періоду, що перевіряється, виконавців і строків проведення заходів державного фінансового контролю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 09 липня 2025 року у справі № 160/20702/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128740388>

6.2. Про сертифікат якості виробника та паспорт якості у складі тендерної пропозиції

Поняття сертифікат якості (виробника) тотожне поняттю паспорт якості (виробника) - це документ, що містить дані для ідентифікації та фактичні значення показників якості продукції виробника, отримані в результаті лабораторних випробувань, а також інформацію про їх відповідність вимогам нормативних документів. Подання у складі тендерної пропозиції документа під назвою «сертифікат якості продукції» замість передбачених Документацією «посвідчення про якість» чи «декларація виробника не є помилкою та не створювало порушення, яке б зумовлювало необхідність відхилення Пропозиції.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 09 вересня 2025 року у справі №640/5013/19 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130083090>

6.3. Про протиправність використання коштів резервного фонду державного бюджету для виплати додаткової премії працівникам вільного найму ДСНС

Кошти з резервного фонду державного бюджету мали особливе призначення, мету та ціль і виділялися виключно для виплати додаткової винагороди та грошового забезпечення особам рядового і начальницького складу цивільного захисту, а також оплати праці окремим категоріям працівників, які в районах ведення бойових дій безпосередньо залучалися до гасіння пожеж, аварійнорятувальних та інших невідкладних робіт, знешкодження вибухонебезпечних предметів, а не для працівників, які виконували обов'язки/забезпечували діяльність підрозділу, в залежності від обсягу виконуваних робіт, навантаження, відповідальності, оскільки такі працівники мали право на виплату премії за рахунок інших коштів. Отже, виплата

додаткової премії працівникам Державної служби України з надзвичайних ситуацій (фінансової частини, юридичного відділу, водіям транспортних засобів, обслуговуючому персоналу, прибиральникам тощо), які безпосередньо не залучалися до гасіння пожеж, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, знешкодження вибухонебезпечних предметів в районах ведення бойових дій, дає підстави для висновку про порушення порядку використання коштів згідно з розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 року № 341-р «Про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету» та абзацу 2 підпункту 5 пункту 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 03 червня 2022 року № 442-р «Про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 листопада 2025 року у справі №420/28471/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131561196>

ПІДРОЗДІЛ 7. Державне регулювання ціни та тарифів

7.1. Про правомірність включення банківських кредитів до структури тарифів на послуги централізованого водопостачання та водовідведення

Банківські кредити, які внесені до структури тарифів як «розрахунковий прибутокінше використання прибутку (запозичення)» в розумінні приписів законодавства є позичковими коштами, які не були включені до інвестиційних програм. Порядком формування тарифів на централізоване водопостачання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2011 року № 869, не передбачено пряме включення «іншого використання прибутку (запозичення)» до складу тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення без включення його до інвестиційної програми, погодженої уповноваженим органом; не визначено включення до структури тарифу планового прибутку, який не увійшов до інвестиційної програми. Отже, складова планового прибутку «погашення основної суми запозичення» може не враховуватись у інвестиційній програмі. За рахунок планового прибутку насамперед фінансується інвестиційна складова, обов'язковість якої передбачено Законом України від 21 червня 2012 року № 5007-VI «Про ціни і ціноутворення».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 липня 2025 року у справі № 420/1850/20 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129104610>

ПІДРОЗДІЛ 8. Забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції

8.1. Про правомірність встановлення плати за внесення відомостей про помічника адвоката до Єдиного реєстру адвокатів України

Положення про помічника адвоката встановлює додаткову плату за внесення відомостей про помічника адвоката до Єдиного реєстру адвокатів України та видачу посвідчення помічника адвоката, що здійснюється за окремою заявою адвоката чи адвокатського об'єднання, які уклали трудовий договір з помічником адвоката. Цей пункт стосується внесення додаткових відомостей до Єдиного реєстру адвокатів України та видачу посвідчення помічника адвоката, які не визначені законодавством як обов'язкові та внесення яких здійснюється за відповідну плату за бажанням заявника, що не суперечить нормам Закону України від 05 липня 2012 року № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 серпня 2025 року у справі № 640/12922/21 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129537746>

8.2. Про порядок розгляду скарг на результати кваліфікаційного іспиту для осіб, які мають намір здійснювати діяльність арбітражного керуючого

Виключно Кваліфікаційна комісія арбітражних керуючих Міністерства юстиції України є уповноваженим органом з розгляду скарг щодо результатів кваліфікаційних іспитів осіб, які мають намір здійснювати діяльність арбітражного керуючого. Будь-якого іншого органу законом не визначено. Реалізація членами такої комісії свого права на участь в її засіданні шляхом відеоконференції (в режимі онлайн) з дотриманням порядку проведення такого засідання, жодним чином не впливає на права позивача та не може слугувати підставою для скасування її рішень.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 грудня 2025 року у справі № 320/16949/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132373399>

ПІДРОЗДІЛ 9. Забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України (зокрема охорони здоров'я)

9.1. Про врахування актів про нещасний випадок, що стався з військовослужбовцем під час виконання ним обов'язків військової служби при встановленні причинного зв'язку отриманих ним травм

Наявність чи відсутність актів у формах Нвс-5, Нвс-1 (акти про нещасний випадок, що стався з військовослужбовцем під час виконання ним обов'язків військової

служби) впливають на формулювання причинного зв'язку захворювань. Відповідно, висновки цих актів підлягають врахуванню Центральною військоволікарською комісією під час прийняття протоколу щодо визначення причинного зв'язку захворювань (травми, контузії, каліцтва) отриманих військовослужбовцем.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 вересня 2025 року у справі №480/13255/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130514024>

РОЗДІЛ 4. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ

ПІДРОЗДІЛ 1. Право звернення до суду

1.1. Про відсутність у Державної служби України з надзвичайних ситуацій права звертатися до суду з позовом щодо зобов'язання приведення у стан готовності захисних споруд

Коло правовідносин, у яких територіальний орган Державної служби України з надзвичайних ситуацій може бути позивачем, розширилось, тобто перестало бути виключним, проте потребує чіткої кореляції з положенням закону, який би передбачив відповідний випадок, за якого Державна служба України з надзвичайних ситуацій може подати до суду позовну заяву. У чинній редакції пункту 48 частини другої статті 17-1 Кодексу цивільного захисту України окреслена прив'язка правової підстави звернення до суду із нормою закону, і лише за її наявності Державна служба України з надзвичайних ситуацій може набути статусу позивача. Законодавець у відповідних профільних нормативно-правових актах не наділив Державну службу України з надзвичайних ситуацій правом на звернення до суду із позовом щодо приведення у стан готовності захисних споруд та, відповідно, правом на оскарження бездіяльності балансоутримувачів щодо допущеного неналежного стану таких захисних споруд.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2025 року у справі № 400/9970/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124675959>

1.2. Про неоскаржуваність бездіяльності Національної поліції України щодо неналежного проведення службового розслідування, ініційованого третьою особою

Бездіяльність Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, який проводив службове розслідування стосовно поліцейського, не створює і не може створювати жодних юридично значущих наслідків для особи, яка подала заяву про проведення службового розслідування відносно дій поліцейського (для позивача),

не зумовлює впливу на його права, обов'язки або інтереси, що унеможливорює їх порушення. З огляду на те, що висновок службового розслідування не створює безпосередньо для особи жодних юридичних прав та/чи обов'язків, то допущена, бездіяльність дисциплінарної комісії у неповному проведенні службового розслідування, також не порушує прав позивача, а тому спір щодо оскарження такої бездіяльності не підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства.

Детальніше з текстом ухвали Верховного Суду від 24 жовтня 2025 року у справі № 620/5156/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131281843>

1.3. Про належного відповідача у спрах щодо стягнення середнього заробітку за час затримки виконання судового рішення про поновлення прокурора на посаді

Оскільки стягнення середнього заробітку за час затримки виконання рішення суду про поновлення на посаді є спеціальним видом відповідальності роботодавця, а саме особи, яка зобов'язана судовим рішенням та/або в силу закону видати наказ про поновлення незаконно звільненого працівника на посаді, то належним відповідачем, який, відповідно до статті 236 КЗпП України, має нести відповідальність за затримку виконання рішення суду про поновлення працівника на посаді, є уповноважений орган (його посадова особа), до повноважень якого, в силу відповідного закону, належить вирішення питання про поновлення працівника на посаді. У розумінні статті 236 КЗпП України власником (уповноваженим органом), який має обов'язок видати наказ (розпорядження) про поновлення прокурора на адміністративній посаді, є Генеральний прокурор, а відтак, витрати щодо виплати середнього заробітку за час затримки виконання судового рішення про поновлення його на посаді повинен нести саме Офіс Генерального прокурора як установа, у якій Генеральний прокурор виконує свої управлінські функції та яка є головним розпорядником бюджетного фінансування, а тому є належним відповідачем у таких спрах.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 грудня 2025 року у справі № 260/8573/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132767736>

1.4. Про неоскаржуваність наказу Пенсійного фонду України в частині надання працівникам відділу обслуговування громадян (сервісних центрів) права підпису розрахунків фактичних витрат на виплату та доставку пенсій

Позовні вимоги щодо оскарження наказу органу Пенсійного фонду України в частині надання права підпису розрахунків фактичних витрат на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах, від імені цього органу працівникам відділу обслуговування громадян (Сервісних центрів), а саме начальникам відділів обслуговування громадян, їх заступникам та головним спеціалістам, не підлягають

розгляду як у порядку адміністративного судочинства, так і взагалі судовому розгляду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 08 січня 2025 року у справі № 120/5665/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124288356>

ПІДРОЗДІЛ 2. Процесуальні строки

2.1. Про обчислення строків звернення до суду при вирішенні спорів щодо стягнення заробітної плати (грошового забезпечення) у зв'язку з набуттям чинності змінами до статті 233 КЗпП України

Якщо мають місце тривалі правові відносини, які виникли під час дії статті 233 КЗпП України в редакції, що була чинною до 19 липня 2022 року, та були припинені на момент чинності дії статті 233 КЗпП України в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин», то в такому випадку правове регулювання здійснюється таким чином: правовідносини, які мають місце в період до 19 липня 2022 року, підлягають правовому регулюванню згідно з положенням статті 233 КЗпП України (у попередній редакції); у період з 19 липня 2022 року підлягають застосуванню норми статті 233 КЗпП України у редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин». З урахуванням пункту 1 глави XIX «Прикінцеві положення» КЗпП України та постанови Кабінету Міністрів України від 27 червня 2023 року № 651 відлік тримісячного строку звернення до суду зі спорами, визначеними статтею 233 КЗпП України, почався 01 липня 2023 року.

Детальніше з текстом постанови судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян Верховного Суду від 21 березня 2025 року №460/21394/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126036858>

2.2. Про врахування мобілізації як поважної причини для поновлення процесуальних строків

Сам факт мобілізації особи не є безумовною поважною причиною для поновлення процесуальних строків. Позивач має обґрунтувати, що перебував у зоні бойових дій або в умовах, які унеможливлювали звернення до суду у встановлений законом строк.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 07 квітня 2025 року у справі № 260/651/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126453406>

2.3. Про обчислення строку на апеляційне оскарження судового рішення у разі правонаступництва суб'єкта владних повноважень

Річний преклюзивний строк на апеляційне оскарження судового рішення, встановлений частиною другою статті 299 Кодексом адміністративного судочинства України, не починає свій перебіг заново та не поновлюється для правонаступника суб'єкта владних повноважень, який був стороною у справі, у зв'язку із фактом (датою) виникнення правонаступництва. Тобто, правонаступник набуває право на апеляційне оскарження судового рішення лише в межах того річного строку, який розпочався з дня складення повного тексту відповідного судового рішення для суб'єкта владних повноважень, що вибув зі складу учасників справи, і не вплив на момент звернення правонаступника з апеляційною скаргою. Обставина, коли саме правонаступник фактично дізнався про існування оскаржуваного судового рішення (якщо це сталося після спливу річного преклюзивного строку, обчисленого від дати складення повного судового рішення для суб'єкта владних повноважень, що вибув зі складу учасників справи), не є підставою для зміни порядку обчислення цього строку. Зазначене обумовлено преклюзивним характером зазначеного строку, спрямованим на забезпечення правової визначеності та остаточності судових рішень у публічно-правових спорах за участю суб'єктів владних повноважень.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 03 червня 2025 року у справі № 2-а-538/09 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127846625>

2.4. Про відсутність підстав для поновлення строку звернення до суду в разі штучного створення позивачем підстав для нового обрахунку такого строку

Повторне направлення курсанту вимоги-пропозиції про відшкодування витрат на утримання у разі дострокового розірвання контракту з військовою академією майже через чотири роки від повідомлення вперше про необхідність сплати коштів не поновлює строк добровільного виконання (відшкодування курсаном витрат), є штучним створенням академією підстави для нового обрахунку місячного строку звернення до суду. Триваюча пасивна поведінка військової академії, з урахуванням наявної можливості знати про стан своїх прав, свобод та інтересів, не свідчить про наявність поважних причин пропуску строку звернення до суду. Поважними причинами пропуску строку звернення до суду визнаються лише ті обставини, які є об'єктивно непереборними та не залежать від волевиявлення сторони і пов'язані з дійсними істотними перешкодами чи труднощами для своєчасного вчинення сторонами у справі процесуальних дій.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 вересня 2025 року у справі №580/2282/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130010906>

2.5. Про строк звернення контролюючого органу до суду щодо обмеження виїзду за кордон у зв'язку з податковим боргом

Право контролюючого органу на звернення до суду з позовом про обмеження виїзду керівника юридичної особи за кордон є обмеженим встановленими законом строками, порушення яких без поважних причин зумовлює відмову у прийнятті позову, що забезпечує юридичну визначеність і стабільність публічно-правових відносин.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 вересня 2025 року у справі №460/1354/25 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130178442>

2.6. Про строк звернення до суду в пенсійних спорах, пов'язаних із визнанням неконституційними норм закону

Звернення до суду з позовом, який обґрунтовано посиланням на визнання рішенням Конституційного Суду України неконституційними окремих положень закону, якими врегульовувались спірні правовідносини, не змінює правил обрахунку строків звернення до адміністративного суду, визначених процесуальним законом, у зв'язку з чим у спорах щодо перерахунку та виплати пенсій, які виникли у зв'язку з визнанням неконституційними норм закону, що врегульовували спірні правовідносини, застосовується шестимісячний строк звернення до адміністративного суду, визначений частиною другою статті 122 КАС України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 жовтня 2025 року у справі №460/10097/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127342982>

2.7. Про строк звернення до суду з позовом про скасування податкового повідомлення-рішення після процедури адміністративного оскарження

Якщо платник до подання позову скористався процедурою адміністративного оскарження податкового повідомлення-рішення або іншого рішення контролюючого органу про нарахування грошового зобов'язання, строк звернення до адміністративного суду становить один місяць з дня, що настає після завершення такої процедури (пункт 56.19 статті 56 Податкового кодексу України). Ця норма є спеціальною щодо положень частини четвертої статті 122 Кодексу адміністративного судочинства України та має пріоритет у застосуванні. Пропущення цього строку без поважних причин зумовлює залишення позовної заяви без розгляду. Сам факт дії воєнного стану не є безумовною підставою для поновлення строку, тому потрібно довести прямий причинно-наслідковий

зв'язок між воєнними обставинами та неможливістю своєчасного звернення до суду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 жовтня 2025 року у справі № 280/5691/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131341564>

2.8. Про строк звернення до суду у спрах щодо виплати додаткової винагороди військовослужбовцям після 19 липня 2022 року

У спрахх щодо виплати грошового забезпечення військовослужбовцям, зокрема додаткової винагороди, передбаченої постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», після 19 липня 2022 року підлягає застосуванню тримісячний строк звернення до суду, визначений статтею 233 Кодексу законів про працю України. Ця норма є спеціальною відносно частини п'ятої статті 122 КАС України та підлягає застосуванню під час визначення строків звернення до суду з вимогами про стягнення належних працівникові виплат під час проходження ним публічної служби.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 листопада 2025 року у справі № 420/27284/24 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131921912>

ПІДРОЗДІЛ 3. Забезпечення позову

3.1. Про застосування заходів забезпечення позову у спрахх про стягнення податкового боргу в умовах воєнного стану

У разі невжиття заходів забезпечення позову, на ймовірне завдання значної шкоди як інтересам позивача, так і публічним інтересам може вказувати сукупність таких факторів, як-от: наявність заборгованості держави перед платником у зв'язку з регульованими тарифами; ведення діяльності на території, що належить до зони бойових дій; загрозливий вплив заходів стягнення на безперервність надання життєво необхідних послуг; відсутність належного державного фінансування. Усі ці фактори у своїй сукупності дають достатні підстави вважати, що стягнення безготівкових коштів у безспірному порядку без попередньої оцінки правомірності відповідного рішення контрольного органу могло б об'єктивно призвести до суттєвих перешкод у забезпеченні безперервного надання життєво важливих послуг, а також до значного ускладнення подальшого поновлення порушеного права. Особливу увагу у справі було приділено характеру діяльності платника як суб'єкта критичної інфраструктури, який забезпечує функціонування централізованої

системи холодного водопостачання та водовідведення для населення м. Харкова та Харківської області.

Вжиття заходів забезпечення позову є правомірним у разі відповідності вимогам статей 150–151 Кодексу адміністративного судочинства України, без порушення балансу інтересів сторін, у межах заявлених вимог, з обґрунтуванням потреби захистити права особи до завершення розгляду справи по суті. Заходи забезпечення позову мають відповідати принципам процесуальної пропорційності, обґрунтованості, адекватності та правової визначеності, а також бути спрямованими на запобігання завданню шкоди публічним інтересам у контексті забезпечення базових потреб населення або функціонування об'єкта критичної інфраструктури в умовах воєнного стану.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 05 червня 2025 року у справі № 520/2073/25 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127920711>

3.2. Про недостатність факту відкриття виконавчого провадження як підстави для вжиття заходів забезпечення позову

Саме по собі відкриття виконавчого провадження за виконавчим документом без наведення позивачем обставин, які обґрунтовано свідчать про неможливість відновлення прав та інтересів у разі задоволення позову, не є беззаперечним свідченням настання тяжких негативних наслідків для позивача, та, відповідно, не свідчить про наявність обставин, за яких допускається вжиття заходів забезпечення позову.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2025 року у справі № 260/976/25 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128262822>

ПІДРОЗДІЛ 4. Судові витрати

4.1. Про сплату судового збору за подання апеляційної скарги

Скаржник – військова частина, у межах строку на усунення недоліків апеляційної скарги, продемонстрував суду добросовісну поведінку щодо направлення заяви до начальника забезпечувального фінансового органу про надання бюджетних асигнувань для сплати судового збору за подання апеляційної скарги до апеляційного адміністративного суду, що є належним підтвердженням наміру виконати обов'язок щодо сплати судового збору за подання апеляційної скарги у справі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 лютого 2025 року у справі № 560/16696/23 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125251981>

Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду за 2025 рік / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду. Київ, 2026. – 86 с.

Застереження: видання містить правові позиції. У них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

supreme.court.gov.ua

fb.com/supremecourt.ua

t.me/supremecourtua

@supremecourt_ua

x.com/supremecourt_ua

so.supreme.court.gov.ua